

V današnji številki P objavljamo na tretji strani zapis o osmih desetletjih novomeške bolnišnice, ki se je razvila iz nekdanje bolnišnice usmiljenih bratov na desnem bregu Krke. V petek je namreč bolnišnica z odkritjem dveh spominskih plošč proslavila svoj jubilej.

Sodimo, da bo za bralce gotovo zanimivo, kako se obnaša vreme v ljudskih pregovorih in rekih, v vražah in šegah, v domačih napovedih.

Med gradovi je tokrat na vrsti Struga, pri slikarjih gostuje Konrad Peterlaj-Slovenec, med čudesi sveta opisujemo Artemidin tempelj in mamutske jame

S slavnostne seje občinske skupščine v Brežicah. Predstavnik Splošne plovbe iz Pirana (zgoraj levo) izroča podpredsedniku Stanku Reberniku plaketo, s katero je ta delovna organizacija odkrivala brežiško občinsko skupščino. Na seji so podelili tudi letošnjo oktobrsko nagrado. Prejelo jo je DPD Svoboda bratov Milavcev iz Brežic. (Foto: S. Mikulan)

Takole je Jakob Berič predvčerajšnjim odprl asfaltirano stopiško cesto pred lesenim črmošnjiskim mostom. Ne še dobro odložil škarij, s katerimi je prerezal simbolično „zaporo“, ko se je po klancu proti Stopicam usula množica pešcev in takoj za njimi kolona avtomobilov, ki so hiteli na slavnostno sejo ObS v stopiško osnovno šolo. (Foto: S. Mikulan)

Stopiče v torek središče občine

Plaketo občine Novo mesto prejmejo letos „Gorjanci“, podjetje iz Straže, in vojaške enote JLA, ki delujejo na območju novomeške občine. To odločitev občinske skupščine je na torkovi slavnostni seji v osnovni šoli „Janez Trdina“ v Stopicah sporočil predsednik Jakob Berič. O razvoju krajevne samouprave v vseh 20 krajevnih skupnostih v občini je na slavnostni seji govoril Aleš Kulovec, predsednik občinskega zbora KS.

Predtem je učitelj Boris Vovk, začetnik rokometne v Stopicah, slovesno odprl novo asfaltirano igrišče pri šoli, ki ga bodo uporabljali tako učenci kot druga mladina tega podgorjanskega kraja in okolice. Poudaril je, da je igrišče plod skupnega prizadevanja, pri čemer so pomagale zlasti delovne organizacije. Z IMV je šola že pred več kot štirimi leti sklenila dogovor o pomoči pri tej graditvi.

Skupna pridobitev za Stopiče in druge kraje pa je asfaltirana cesta Črmošnjice-Stopiče. O prizadevanjih za cesto in splošni napredek naselij v stopiški krajevni skupnosti je v torek govoril njen predsednik Franc Kastelic. Ko je predsednik občinske skupščine Jakob Berič prerezal trak pri obnovljenem črmošnjiskem mostu ter tako simbolično odprl cesto, je proti Stopicam odpejala doslej najdaljša kolona avtomobilov.

Prvi Barle

V torek, 29. oktobra, se je v Šmarjeških Toplicah končalo 24. republiško člansko šahovsko prvenstvo, na katerem je nastopilo 16 igralcev. Pokrovitelj tekmovanja bila Krka, tovarna zdravil, TOZD zdravilišče, organiziral pa ga je novomeški šahovski klub. Na prvenstvu so nastopili tudi trije člani novomeškega šahovskega kluba. Letošnje prvenstvo je osvojil Barle, ki je od 15 možnih točk nabral 11,5 točke.

Končni vrstni red: 1.-Barle 11,5, 2. Karnar 11, 3. do 4. R. Kržišnik in Osterman 10,5, 5. Puc 10, 6. P. Kranjc 8,5, do 8. Zorko in Bervar 8, 9. Klemenčič 7,5, 10. Papler 6,5, 11. Lesnik 6, 12. do 13. Šiška in dr. Petkovič 5,5, 14. O. Kranjc 4,5, 15. Poredoš 4 in 16. Prestrl 2,5 točke.

DBH
NOVO MESTO
JE VAŠA BANKA

Posavje - složna regija

29. nov. bodo predstavniki treh občin podpisali dogovor o 15-letnem razvoju pokrajine

Družbeni dogovor o sprejemu koncepta gospodarskega, socialnega in regionalnega razvoja Posavja za obdobje 1971 - 1985 bodo vse tri občinske skupščine, interesne skupnosti, svet posavskih občin in med-občinski sveti družbenopolitičnih organizacij slovesno podpisali 29. novembra letos.

Datum podpisa je izbral na svoji seji novi svet posavskih občin, ki mu zdaj predseduje inž. Niko Kurent, predsednik občinske skupščine v Krškem. Za sekretarja sveta posavskih občin so izvolili Rudija Druškoviča.

Podpisniki družbenega dogovora si bodo prizadevali, da se bo Posavje bolj kot doslej približalo razvoju Slovenije in da se bo integriralo v zaokroženo regijo, ki se bo tesneje povezovala z drugimi regijami v Sloveniji in Jugoslaviji.

Člani sveta so na tej seji upoštevali tudi pripombe, ki sta jih predlagala h konceptu in družbenemu dogovoru sevniska občinska skupščina ter med-občinski svet ZKS.

Ignac Vintar je opozoril na iztekajoči se rok za javno razpravo o osnovah družbenega plana Jugoslavije, o prostorskem planu Slovenije in družbenem planu 1976 - 1980. Svet je sklenil, da bo razprava o teh dokumentih med 10. in 14. novembrom v Kostanjevici, še prej pa se bodo sestali predstavniki Posavja in se dogovorili za enotna stališča.

V spomin komunistu, partizanu, junaku

V Velikem Lipovcu pri Ajdovcu so v nedeljo odkrili spominsko ploščo heroju Dušanu Jerebu

V čudovitem sončnem jesenskem dopoldnevu se je na Velikem Lipovcu pri Ajdovcu v nedeljo zbrala množica ljudi na osrednjo prireditev ob letošnjem občinskem prazniku Novoga mesta. Sredi okrašene vasi se je pred hišo s številko 19 trlo mladine in odraslih, ki so prišli počastiti spomin na nepozabnega aktivista partije in OF, tovariša Dušana Jereba - Štefana.

Med domačini, nekdanjimi boreci, aktivisti iz številnih dolenskih krajev in pripadniki novomeške garnizije JLA smo videli tudi zasluzne voditelje in prvorce naše revolucije. Na slavo so prišli tovariši Franc Leskošek - Luka, Miha Marinko, dr. Jože Brilej, Viktor Avbelj - Rudi, Mara in Bogdan Osolnik, dr. France

Hočevar, Niko Silih, inž. Jože Levstik - Vid in drugi. Pristrčna so bila srečanja preživelih aktivistov novomeškega okrožja in delegatov dolenskih občin. S spoštovanjem so zbrani pozdravili tudi ožje sorodnike pokojnega narodnega heroja Dušana Jereba in delegacijo osnovne šole iz Slovenskih Konjic.

Slavje so vodili predstavniki župenberske krajevne skupnosti, prva govornika pa sta bila Uroš Dular, predsednik občinske konference SZDL, in Jakob Berič, predsednik občinske skupščine. O narodnem

(Nadaljevanje na 4. str.)

MARA IN BOGDAN OSOLNIK MED NOVINARJI DL

Na povabilo osnovne organizacije ZK Dolenjski list sta v torek popoldne obiskala naše podjetje znana družbenopolitična delavca Bogdan Osolnik in njegova žena Mara Rupena - Osolnik. S člani uredniškega odbora in drugimi komunisti sta se pogovarjala o dosedanjih uspehih Dolenjskega lista, v Jugoslaviji najbolj razširjenega pokrajinskega časnika, o njegovih nalogah v bitki za vsebinsko uveljavitev nove ustave, o težavah, s katerimi se srečuje redakcija, ter o snovanju bodočega Dolenjskega informativnega centra.

Poklon padlemu narodnemu heroju Dušanu Jerebu v Velikem Lipovcu: med govorom njegovega prijatelja in soborca Bogdana Osolnika. (Foto: T. Gošnjak)

Edinstveno dejanje velikega časa

Semič: počastitev 30-letnice prvega kongresa kulturnih delavcev

„Resnična umetnost je zmerom nosila v sebi revolucijo, še več, umetnost je v svojem najglobljem bistvu revolucija.“ Te besede je na sobotnem slavnostnem zasedanju začasne skupščine slovenske kulturne skupnosti v prenovljenem Prosvetnem domu Jožeta Mihelčiča v Semiču med drugim izrekel govornik dr. Boris Majer,

član izvršnega komiteja CK ZKS.

Slavnostnega zasedanja začasne skupščine republiške kulturne skupnosti so se udeležili tudi nekateri udeleženci prvega kongresa slovenskih kulturnikov, ki je bil v Semiču 4. in 5. januarja 1944. Jubilej pa je s svojim obiskom počastilo tudi več visokih predstavnikov našega družbenopolitičnega življenja:

(Nadaljevanje na 4. str.)

Skozi praznične Brežice

Praznik je mimo, spodbude in zagotovila so ostala. Brežičani so tokrat počastili svoj praznik s pomembnim kulturnim dogodkom, z odkritjem obeležja v spomin na veliko puntarsko dramo, ki se je odigrala pred 400 leti na posavskih tleh. V desetih plaketah jo ponazarja kipar Tone Kralj na stopnišču brežiškega gradu. Pri odkritju je spregovoril prof. Miloš Poljanšek, ki je predstavil občinstvu kulturno poslanstvo Posavskega muzeja v 25 letih obstoja. V sodelovanju z Narodno galerijo je muzej v počastitev občinskega praznika odprl v grajski dvorani bogato slikarsko razstavo Od baroka do impresionizma.

skupščina. Uspehe minulega leta je prikazal udeležencem podpredsednik Stanko Rebernik. Zbrane je pozdravila delegacija bratske občine Velika Plana iz Srbije. Predstavnik Splošne plovbe iz Pirana je izročil občinski skupščini priznanje in plaketo za širjenje pomorske miselnosti in ji prinesel čestitke posadke ladje „Brežice“. Slovesnosti so prisostvovali tudi stari bratovi Milavcev.

Na seji so podelili oktobrsko nagrado DPD Svoboda bratov Milavcev delovnemu kolektivu podjetja Prevoz, ki slavi letos srebrni jubilej, pa listino o priznanju za uspešno gospodarjenje. Skupščina je sprejela tudi odlok o poimenovanju piščke osnovne šole po tamkajšnjem rojaku, jezikoslovcu Maksu Pletersniku. J. T.

V ponedeljek, 28. oktobra, se je sestala na slavnostni seji občinska

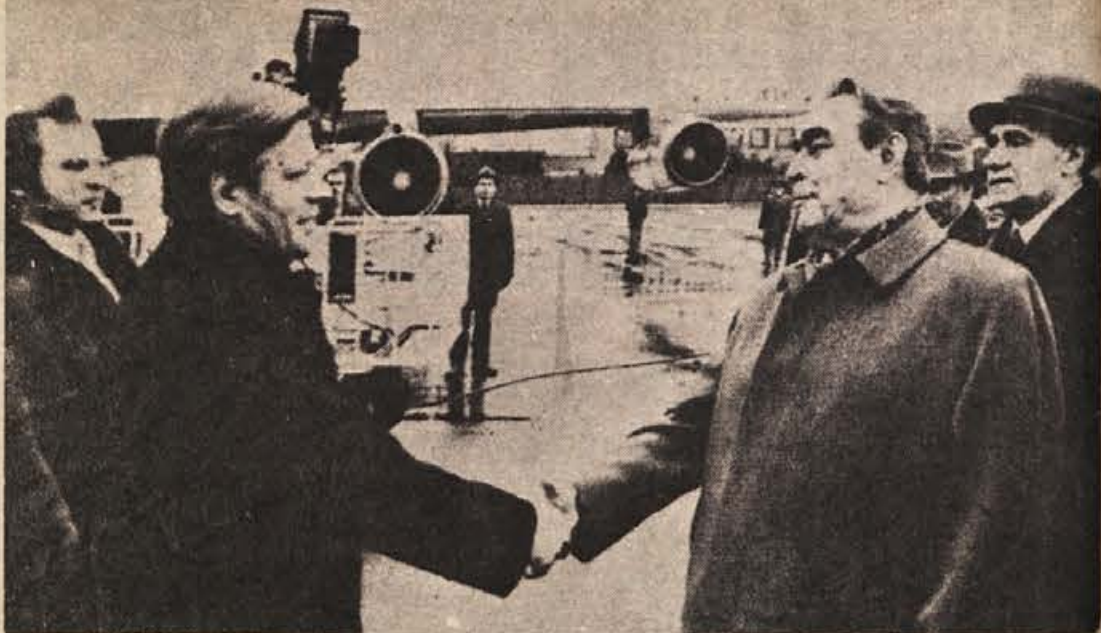
Mitja Ribičič odpira razstavo „Kultura v NOB“ v semiškem Domu Partizana. Zadaj je spominska plošča, ki jo je pred tem odkril Božidar Jakac. (Foto: I. Zoran)

Jutri, na dan mrtvih, bomo spet šli na pokopališča, h grobovom in spomenikom, ki označujejo zadnje bivališče naših rajnih - svojcev, prijateljev, znancev. Položili bomo šopke krizantem, prižgali sveče. Stali bomo tam, zamišljeni, prežeti s premišljevanjem o smislu življenja in spoznanjem, da moramo biti v življenju najprej in predvsem ljudje in da je svet odvisen od nas, od socialističnega humanizma. In ob slehernem spomeniku borcem in žrtvam katerekoli vojne, katerekoli hudega časa se jutri spet z vsem spoštovanjem poklonimo spominu ljudem, ki so dali največ, kar lahko žrtvuje človek za boljši jutrišnji dan - življenje.

VREME

Po prehodu frontalnih frontalnih motenj se je v začetku tedna vreme izboljšalo. V višinah je pričel dotekati s SZ vetrovi hladni zrak, zato se je tudi precej ohladilo. Do konca tedna bo prevladovalo suho vendar hladno vreme. Nočne temperature bodo tudi do 5 stopinj pod ničlo.

MOSKVA - V Sovjetsko zvezo je dopotovala na uradni obisk delegacija Zvezne republike Nemčije, ki jo vodi kancler Schmidt. Tako se nadaljujejo dobri odnosi, ki jih je začel bivši zahodnonemški kancler Brandt. V Moskvi so se že začeli prvi pogovori, ki se jih udeležujeta delegaciji obeh dežel, vodita pa jih Brežnjev in Schmidt. Na sliki: sprejem zahodnonemških gostov na moskovskem letališču je bil topel in pristen. (Telefoto: UPI)

Pisec tega članka se je te dni mudil v Črnogorskem Primorju. Med drugim se je pozanimal za gospodarski napredek tega območja. Čeprav se tudi tu ukvarjajo z različnimi težavami, ki spremljajo razvoj povsod po Jugoslaviji, pravzaprav se z večjimi, je eden izmed sogovornikov optimistično povedal: „Črnogorska obala je v zadnjih desetih letih napravila večji korak naprej kot poprej v celem stoletju!“

To se nam zdi vredno omeniti na začetku članka kot droben dokaz sposobnosti samoupravne družbene ureditve. Tega ne znamo dovolj ceniti ter zato tudi ne izkoriščati vseh možnosti. Upravičeno namreč

lahko imenujemo samoupravni sistem eno izmed razvojnih prednosti Jugoslavije v primerjavi z drugimi narodnimi gospodarstvi v svetu.

Ce kdaj, bi morali dati pravo težo temu spoznanju v času, ko pripravljamo nove petletne načrte in snujemo dolgoročni skupni koncept razvoja Jugoslavije za naslednje desetletje. Ne zato, da bi komu ponujali recepte svoje ureditve in ne zato, da bi v praksi dokazovali resničnost Leninove trditve, da bo vsak narod prišel v socializem po svoji poti, pač pa zato, da bolj izkoristimo ta neizčrpni vir razvojne zavzetosti in vitalnosti.

Ne da bi nadalje razčlenjevali vse neizkoriščene možnosti te samoupravne spodbude, ker nam prostor tega ne dopušča, se zadržimo samo ob enem važnem razvojnem vprašanju: spremembi gospodarske strukture. Ni dvoma, da se z medrepubliškimi sporazumevanjem in dogovarjanjem ter samoupravnim usklajevanjem razvojnih teženj posameznih gospodarskih vej

lažje odločimo in lažje odmerimo, koliko več sredstev bo treba združiti za naložbe v tako imenovano bazično proizvodno surovin, energije in hrane. Vemo, da smo v preteklosti ta področja preveč zanemarili, zato bo potrebno zanje v prihodnje nameniti več denarja. Zagotovi ga lahko le samoupravno organizirano gospodarstvo po samoupravni poti. Prav tako je ob tem nujno - in v samoupravnem socializmu lažje kot v kapitalizmu - določiti udeležbo na dohodku, ustvarjenem s skupnimi sredstvi in delom. In prav gotovo se pri nas lažje dogovorimo, da ob tem ne smemo zanemarjati najrazvitejše predelovalne industrije - tiste, ki drži korak z najrazvitejšo proizvodnjo v svetu - da ne bi zaradi preusmeritve v bazično proizvodnjo skrhalo orožij teh čelnih jurišnih oddelkov našega prodora v prihodnost. V kapitalizmu, kjer je profit izključno vodilo velikega kapitala, je tak sporazum veliko težji, četudi se zanj zavzema državna oblast.

Ce se v teh naporih za vsklajevanje interesov tu in tam zatakne, če so videti včasih razlike v težnjah prevelike, se moramo vendarle zavedati, da to zmoremo. Dosedanji dosežki povojnega razvoja nam to prepričljivo dokazujejo.

TONE KRAŠOVEC

TELEGRAMI

LIZBONA - Na Portugalskem so ustanovili „Vrhovni svet gibanja oboroženih sil“, katerega člani so najvišji vojaški voditelji. Naloga sveta je, da pretresa vprašanja, ki bi jih pozneje, v zakonodajni fazi, lahko urejala „hunta narodne rešitve“, in da koordinira delovanje raznih organov oblasti.

NEW DELHI - Predsednica indijske vlade Indira Gandhi in ameriški državni sekretar Henry Kissinger sta se v ponedeljek dvakrat sestala v glavnem indijskem mestu. Kissinger je izjavil, da je bil njegov prvi sestanek s predsednico vlade Indiro Gandhi posvečen izboljšanju ameriško-indijskih odnosov.

STUTTART - Zdravstvene oblasti so sporočile, da se je število obolelih za trebušnim tifusom na jugu ZR Nemčije dvignilo prek sto primerov. Vendar zdravniki menijo, da je vrhunec epidemije že mimo, povzročitelja bolezn pa še niso odkrili.

(Iz zadnjega „PAVLIHE“)
- Drugod po svetu izdelujejo iz slame papir, mi je pa vsako leto milijone ton požgemo!
- Bi ga pri nas tudi, če bi slamo - uvažali.

Poseben pomen je imela prejšnji teden (v ponedeljek) seja predsedstva CK ZKS - saj je predstvedstvo tokrat obsežno razpravljalo o nalogah pri uresničevanju politike ekonomske stabilizacije ter je slednjič sprejelo celo vrsto zelo konkretnih sklepov v zvezi s tem. Ti sklepi niso ponavljanje oziroma podrobnejša razlaga že znanih sklepov predsedstva CK ZKJ (ki je, kot je znano, na svoji nedavni 4. seji obravnavalo prav ista pomembna vprašanja - kajpak v okviru vse države), temveč so, bi rekli, konkretizacija že izraženih (zveznih) stališč in ocen ter sklepov za območje naše republike.

Sedaj sprejeti sklepi predsedstva CK Zveze komunistov Slovenije poudarjajo nujnost, da se akcija komunistov razvije v brezkompromisen boj za uveljavljanje neodtujljivih pravic delavskega razreda - tistih pravic torej, ki smo jih odločno zapisali v novi ustavi, vendar se še ne uresničujejo tako, kot bi se morale. Tu gre za oblikovanje socialističnih samoupravnih odnosov v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, v krajevnih in samoupravnih interesnih skupnostih ter družbeno-političnih skupnostih.

V sklepih predsedstva CK ZKS je velik poudarek na uresničevanju politike stabilizacije, na izvajanju že sprejetih (oziroma bodočih) ukrepov glede tega. Posebej je tu govora o vprašanju dohodka v organizacijah združenega dela - v sklepih je poudarjeno, da se morajo komunisti v TOZD zavzemati za to, da bodo delavci seznanjeni in da bodo temeljito preučili način ustvarjanja ter razporejanja dohodka v vsej njegovi celovitosti, skladno z družbeno dogovorjenimi stališči in opredelitvami ter na podlagi svojih razvojnih programov in vse gospodarske politike.

**Stabilizacija
v ospredju**

prispeljka na temelju njegovega sedanjega in minulega dela. Z drugimi besedami: v sklepih predsedstva je odločno poudarjena nujna delitve po delu - kar je načelo, ki smo se zanj nedvomno opredelili, ne izvajamo pa ga ne docela dosledno pri delitvi osebnih dohodkov.

V sedanjih sklepih predsedstva CK ZKS je govora (podrobneje) še o obveznostih komunistov glede dogovarjanja za področje porabe, nadalje o spodbujanju poslovnega povezovanja oziroma integracijskih procesov v združenem delu, govora je o programiranju

tedenski zunanjepolitični pregled

Predsednik SFRJ Josip Broz Tito je dopotoval na uradni obisk na Dansko, kjer so ga sprejeli z največjimi častmi. Predsednika Tita je povabila danska kraljica Margareta II, obisk sam pa so že dvakrat (enkrat zaradi smrti danskega kralja, drugič zaradi vojne na Bližnjem vzhodu) preložili.

Jugoslavija in Danska, čeprav sicer deželi z različnima družbenima sistemoma in tudi mednarodnim položajem (ena je neuvrščena, druga pa je članica bloka NATO) se zavzemata za iste ali zelo podobne cilje: oboje sta za mir, sodelovanje in prijateljstvo med narodi ter državami z različnimi družbenimi ureditvami, pri čemer zagovarjata načela o nevmišavanju v notranje zadeve drugih, spoštovanju, suverenosti in ozemeljske nedotakljivosti.

Sodelovanje med obema državama je bilo že doslej dobro, pričakujejo pa, da bo obisk predsednika Tita to sodelovanje samo še utrdil in izboljšal. Ena izmed pomembnih vezi, ki družijo obe deželi, je tudi 7500 jugoslovanskih delavcev, ki delajo na Danskem. Tu so zelo cenjeni in upoštevani kot dobri delavci.

Menijo, da bo mogoče sodelovanje (zlasti na ekonomskem področju) izboljšati brez posebnih težav, saj obstajajo za to pogoji na obeh straneh. Pri tem ne gre zgolj za povečanje trgovinske menjave, marveč tudi za skupno nastopanje na tržiščih, pa za sodelovanje pri prenosu tehnologije in znanosti, pri čemer bi bilo za Jugoslovane še posebej zanimivo izrabiti bogate danske izkušnje v kmetijstvu.

Obisk jugoslovanskega predsednika je vzbudil na Danskem zares izjemno zanimanje. Časniki in televizija poročajo o obisku bolj na široko kot je bilo to doslej v navadi ob podobnih obiskih, pri čemer imajo za jugoslovanske gosta samo najlepše besede.

To občudovanje osebnosti jugoslovanskega voditelja je na Danskem že staro in tradicionalno, saj so na primer že med vojno poimenovali eno izmed akcij danskega odporniškega gibanja proti nacistom s Titovim imenom.

O obisku, ki se je komaj dobro začel, bomo še poročali.

SPORAZUM V RABATU

Medtem pa so na sestanku na vrhu v Rabatu v Maroku voditelji devetnajstih arabskih držav dosegli pomemben napredek v prizadevanjih za udržitve arabske enotnosti. Pomagali so namreč k sklenitvi sporazuma med Jordanci in palestinsko osvobodilno organizacijo, ki obeta boljše čase za nadaljna mirovna prizadevanja na Bližnjem vzhodu.

Bistvo tega sporazuma je v tem, da je jordanski kralj Husein, ki je doslej odločno za-

vračal sleherni kompromis, priznal palestinsko osvobodilno organizacijo izključno pravico, da govori in nastopa v imenu palestinskega ljudstva na zasedenih področjih.

Doslej je Jordanija odločno zavračala vsak tak sklep, saj je menila, da lahko v imenu taistih Palestincev, ki sedaj živijo na zasedenih ozemljih desnega brega reke Jordan, govori le vlada v Amanu.

Palestinsko osvobodilno gibanje, ki ga vodi Jaser Arafat, je s

tem doseglo še eno (potem, ko si je izborilo pravico, da nastopi v imenu Palestincev tudi v Združenih narodih) pomembno zmago.

Za zdaj še niso znane reakcije Izraela na sklep v Rabatu, toda skoraj ni mogoče dvomiti, da bodo negativne, saj je Tel Aviv vse doslej zavračal, da se nikakor ne misli pogajati na ženevski konferenci s Palestinci, marveč samo z Jordanci.

Kaj se bo sedaj zgodilo je težko reči, domnevati pa je mogoče, da se bodo Izraelci kljub velikemu odporu morali sprijazniti z novim položajem in pristati na dialog tudi s Palestinci.

V trenutku ko to poročamo še vedno ni znano tudi stališče Združenih držav Amerike, ki so pravi tako menile, da lahko v imenu Palestincev govorijo le Jordanci, nikakor pa predstavniki palestinske osvobodilne organizacije.

TELEGRAMI

BUENOS AIRES - V Argentini je nasilje terjalo tri življenja. Pod roko atentatorja so padli univerzitetni profesor Bruno Genta in dva pripadnika „revolucionarnega dela“, peronističnega gibanja. Voditelji devetih opozicijskih strank so obiskali argentinsko predsednico Isabelo Peron in jo poučili o dogodkih v državi, kjer je letos nasilno umrlo že 200 ljudi.

ADIS ABABA - Etiopske vojaške oblasti so sporočile, da bodo ostro ukrepale proti tistim študentom, ki ne bodo sodelovali v splošni kampanji proti nepismenosti. V akcijo, ki so jo začeli prejšnji mesec, naj bi se vključilo 60.000 študentov in solnikov. Postali jih bodo na etiopsko podeželje.

V okviru praznovanja občinskega praznika so v šentjernejški Iskri odprli nov obrat, s katerim bodo podvojili proizvodnjo. Na slovesnosti je govoril tudi podpredsednik skupščine SRS in predsednik skupščine združenega podjetja ISKRA Vladimir Logar. (Foto: M. Vesel)

Sentjanžani so dostojno proslavili praznik svoje krajevske skupnosti v spomin na junaki boj Milana Majcna in Jančija Mevžlja. Na osrednji proslavi pred spomenikom je spregovoril minulo nedeljo M. Keršič, predsednik IS Obs. Slavja se je udeležila tudi Mevžljeva mama. (Foto: Železnik)

Razdejanje po poplavi pri Gramčevih na Mostcu. V brežiški občini je zalila voda 1800 hektarov površin. Skupna škoda presega 3,6 milijona dinarjev. Samo na gospodarskih in stanovanjskih poslopih so je ocenili na več kot milijon dinarjev. Kmetom je voda uničila veliko pridelkov.

Na posestvu Kmetijske zadruge Krka na Strugi so vojaki iz enote Rada Petroviča v torek in sredo obirali koruzo. Na sliki: najbolj pridni vojaki, ki so s svojimi tovariši delali na 30 hektarjih, so se ob koncu akcije postavili ob traktor in se za spomin še slikali. (Foto: J. Pezelj)

NEVARNO OKNO

Ko je predstavnik Zveze sindikatov Slovenije Zdravko Troha skušal na ribniški sindikalni konferenci malo razredčiti gost tobakov dim, bi mu med odpiranjem skoro padlo okno na glavo. Namigujoče je vprašal:

„A je tukaj kdo od INLE-SA?“

„Jaz,“ se je oglasil Jože Marolt, „vendar okno ni Inlesovo. Vsega pa le nismo mi krivi!“

Sveti potrošnikov - konec nemoči?

Z določili novih устав so dane vse možnosti tudi za samoupravno delovanje potrošnikov. Eden od načinov tega so sveti potrošnikov, katerih naloga je, da kritično in ustvarjalno skupaj z drugimi družbenimi dejavniki odpravljajo pomanjkljivosti in nepravilnosti, ki zadevajo osebne, družinske in družbene življenjske razmere.

Velja poudariti, da se je novo zastavljena shema in delovanje svetov potrošnikov že izkazala kot uspešno na območju ljubljanskih občin in še kje, v Ljubljani pa je bil pred kratkim tudi poseben seminar za člane svetov potrošnikov, ki bodo svoje delovanje razširili tudi na raven medobčinske oz. mestne konference svetov potrošnikov.

Koliko je bilo storjenega ali zamujenega v tej smeri samoupravnega delovanja in krajevnih skupnostih na Dolenjskem, je seveda posebno vprašanje, na katerega bi bilo treba šele odgovoriti.

ti brat med delavci, temveč hoče biti enakovreden drugim. Ni se mogoče boriti za delavski standard na račun poceni kmetijskih pridelkov in s tem nizke življenjske ravni kmetijskega delavca in kmeta. Prav to pa so nekateri v preteklosti delali, posledice te zmote pa smo že občutili v obliki pomanjkanja hrane. Tudi sedanja nebrzdana rast cen industrijskih izdelkov, ki jih potrebuje kmetijstvo, in zadržana rast cen pridelkov ne obeta nič dobrega.

Nalog, s katerimi se naj spoprime sindikati, je torej dovolj. Kmetijci so sindikalno organizirani skupaj z živilci, s katerimi so tudi sicer povezani. Z enakopravnim dialogom bo treba dosegati sprejemljive rešitve, zlasti glede cen. Taka sindikalna organiziranost pa naj bi pripomogla tudi k združevanju, k tako imenovanim agroživilskim kompleksom, ki jim ne bo vseeno, če eden izmed njegovih delov hira in se kdo drug redi na njegov račun.

Delegata pa zanima tudi, kje bodo dobili nadomestilo: pri delovni organizaciji ali občinski skupščini?

Pravilen odgovor bi bil, da pri tistem, ki kliče delegata na sestanek, se pravi pri občinski skupščini. Vendar je bolj preprosto, bolj poceni in tudi pravično, če izplačajo nadomestila delegatom kar same delovne organizacije, kjer so delegati zaposleni. Delegat namreč zastopa posamezno delovno organizacijo. Njen interes je, da ima delegata, zato naj sama plača njegov čas. Če bi delegata, plačevala občinska skupščina, bi spet morala najprej zbrati denar od delovnih organizacij, se pravi, jih bolj obdavčiti. To pomeni, da bi bilo le več dela, nakazovanja, pisanje in stroškov.

Res pa je, da bo občinska skupščina plačevala nadomestila kmetom, obrtnikom in svobodnim poklicem, ker ti izgubijo svoj delovni čas in s tem tudi svoj dohodek za korist vseh kmetov, obrtnikov in svobodnih poklicev, ki jih zastopajo. Zato je prav, da tega stroška ne nosijo sami, ampak ga plača občinska skupščina, saj ta zbira davke od kmetov, obrtnikov in svobodnih poklicev.

J. P.

Sejmišča

NOVO MESTO: Na sejmu v Novem mestu so zadnji ponedeljek pripeljali 778 do 12 tednov in 69 do šest mesecev starih prašičev. Skupno je bilo prodanih 463 prašičev. Cene mlajšim prašičem so bile od 300 do 420 dinarjev, starejšim pa od 430 do 680 dinarjev. Sploh je bil sejem živ, ker je bilo mnogo kupcev iz sosednjih občin.

BREŽICE: Na brežiškem sejmu so kupci lahko izbirali med 595 do tri mesece starih prašičev in 34 prašiči, starejšimi od treh mesecev. Prvih so odkupili 419 po 19 dinarjev kilogram žive teže, drugih pa 23 po 16 dinarjev kilogram žive teže.

Delovni ljudje, ki so organizirani v svetih potrošnikov, z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi urejajo in usklajujejo skupne interese in potrebe z organizacijami združenega dela. S tem se njihov vpliv s trgovine (kar je bila praksa pri nekdanjih potrošniških svetih, ki so se omejevali zgolj na nekakšno pomožno inšpekcijsko službo) razširi na veliko področij družbenih dejavnosti. Na področjih, kjer se stika proizvodnja in potrošnja, omogočajo sveti potrošnikov učinkovito reševanje mnogih vprašanj življenjskega in družbenega standarda. Prav do teh vprašanj pa so bili do zdaj delavci in občani pogosto nezainteresirani ali tudi nemočni. Namesto njih so jih reševali drugi, katerih interesi so bili marsikdaj enostranski ali povsem nasprotni težnjam potrošnikov.

„Cvičkova“ klet Agrokombinata Krško v Kostanjevici

Kmetijski kotichek

Nevaren nepovret sladkor

Potarnal je vinogradnik (ne edini v letošnjem dolgem, vročem poletju), da se mu je vino spridilo. Na vprašanje, ali ga je jeseni sladkal in kako ga je sladkal, je odgovoril, da je del sladkorja še dodatno vsul v sod. S tem je naredil usodno napako, pred katero bi radi obvarovali še druge.

Ob letošnji kisli letini je po zakonu o vinu ponekod dovoljeno vino dosladkati. Tako je metliški oddelek za gospodarstvo izkoristil pooblastilo, ki mu ga daje zakon, in na podlagi posebnega pravilnika o načinu in postopku za sladkanje mošta že dovolil sladkanje letošnjega pridelka. Dovoljeno je dodati skoraj do 5 kg sladkorja na 100 litrov mošta, odvisno od njegove naravne sladkosti. Ta sladkor je potrebno poprej temeljito raztopiti v toplem moštu, ne pa ga dodajati neraztopljenega!

Ze tako je letos velika nevarnost, da mošt ne bo povsem povrel. Ob predelavi je bilo hladno, deževje je spralo grozno jagode, škropiva proti gnilobi, ki se je močno širila, so zmanjšala učinek kvasovk. Vrenje v hladnem vremenu ni potekalo dovolj burno in bojazen je, da sladkor ni povsem povrel. Nepovret sladkor pa pomeni stalno nevarnost; z njim se hranijo bakterije, ki povzročajo boleznine vina: zlasti nevaren mlečni cik, zavrelko in vlečljivost vina.

Če se vretje prekine ali poteka prepočasi, priporočajo, da klet in mošt segrejemo, saj toplota spodbuja razmnoževanje in delovanje gljiv kvasovk. Nadalje je priporočljivo, da moštu, ki je bil poprej pretočen in prezračen, dodamo selekcionirane kvasnice. Na zalogi jih ima Biotehniška fakulteta v Ljubljani.

Čiste kvasnice je prav tako kot sladkor treba poprej „raztopiti“ v moštu. Narediti je treba tako imenovani vrelni nastavek; potrebujemo ga 10 l za 500 litrov mošta. Najprej ustrezno količino mošta pasteuriziramo - segrejemo na 80 stopinj celzija - nato ohladimo, dodamo kupljene kvasovke (en liter, če so v tekočem stanju) in vrelni nastavek je nared. Zliti ga je treba še v mošt.

Inž. M. L.

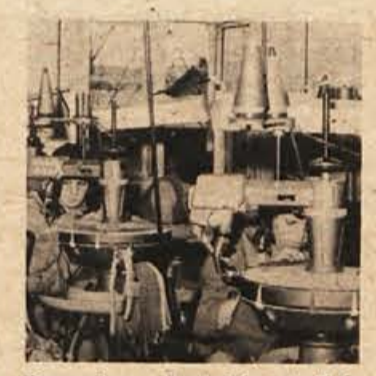
Kmetijci-enaki

Oči delavcev, tudi tistih, ki delajo v družbenem kmetijstvu, so uprte vanj: danes teden, 7. novembra, se bo v Celju začel 8. slovenski sindikalni kongres. Ta naj bi dokončno izoblikoval tako sindikalno dejavnost, ki bo v prihodnje ustrezala delavskemu razredu v samoupravnih, socialističnih razmerah.

Med množico pripravljanih sindikalnih razprav je razprava v krškem Agrokombinatu zgornjo nakazala poglobitve probleme, ki jih občuti kmetijski delavec. Ta noče biti des-

Delegat štane

„Delegati ter voljeni in imenovani funkcionarji imajo pravico do nadomestila izobličjenega osebnega dohodka za čas, ko sodelujejo na sejah in delovnih sestankih teles, katerih člani so, ali če po naročilu opravljajo naloge, ki terjajo odsotnost z delovnega mesta.“ Tako pravi 1. odstavek 10. člena odloka, ki je bil sprejet na zadnji seji občinske skupščine Kočevje.

Povprečno obratujejo stroji le malo več kot v eni izmeni

Molčijo stroji

Ne govorimo in pišemo zaman že celo vrsto let, da proizvodne zmogljivosti niso dovolj izkoriščene, da stroji in naprave preveč ur stojijo neizkoriščene. Mnoge zastarajo prej, preden so iztrošene.

Statistična služba je objavila, kako se giblje tako imenovani izmenjski koeficient, število, ki kaže, v koliko izmenah kje delajo. Kljub toliko besedam in prepričevanju, da naše gospodarstvo močno trpi zaradi neizrabljenih zmogljivosti, se ta koeficient ni bistveno povečal, zadnja leta ostaja celo enak. Slovensko gospodarstvo dela povprečno z 1,25 izmene, kar pomeni, da tečejo stroji povprečno le 10 ur na dan. Koliko še manjka do dveh izmen, kaj šele do treh!

To dejstvo bi morali imeti pred očmi zlasti tudi ob investicijskih odločitvah. Temeljne organizacije združenega dela po ustavi glede njih niso odgovorne le sebi, marveč tudi širši družbi. Če ne bi bilo tako, bi v investiranju res polzeli v anarhijo, kot je naše samoupravno odločanje - samovoljno, nedopustno in nepričakovano imenoval v knjigi „Potovanje v notranost komunistične partije Francije“ Georges Marchais, generalni sekretar KP Francije, in skušal (če je res izjavil tako, kot pišeta pisca omenjene knjige, sekretariat generalnega sekretarja je namreč to zanikal) zadati udarec naši usmeritvi, in to iz strani, iz katere se ga nismo nadejali.

M. L.

(Karikatura: Bjelovarski list)

credno je zapisati...

Dan varčevanja slavi danes, 31. oktobra, svojo 50-letnico. Radi bi zapisali spodbudno prigodno besedo, pa kar noče prava iz peresa. Zakaj?

Eno je gotovo: brez varčevanja ne moreta biti bogata ne družba ne posameznik v njej. Četudi je bogastvo breme vrline, kot pravi filozof, ga ni koristno prezirljivo pustiti v nemar. Tudi vojska ne pusti prateža, čeprav jo ovira pri pohodu!

Dolenci smo varčni, po zadnjih podatkih celo najbolj v Sloveniji. V letošnjih devetih mesecih so hranilne vloge v Dolenjski banki in hranilnici narasle za 19,7 odstotka. Zasluga za to gre predvsem varčevalnim akcijam banke same, ki je znala izkoristiti nagnjenost naših ljudi.

31. oktober

Zakaj potem pesimizem ob dnevu varčevanja? Zato, ker praznuje varčevanje svoj jubilej v varčevanju najmanj naklonjenem letu. Inflacija, najhujša sovražnica varčevanja z denarjem, je letos v svetu dosegla največjo povojno rast. V svetu in pri nas v Jugoslaviji.

Račun je preprost, logika neizbežna: če je inflacija večja, kot znaša odstotek obresti na vloge v banki, ima varčevalec izgubo, tisti, ki si sposoja, pa koristi. Naraščajo potrošniška posojila, manjša pa se zanimanje za varčevanje. Dober, varčen gospodar podpira slabega, potratnega. Tako se pri nas zdaj tudi dogaja. Da je res, potrjujejo številke. Potrošniška posojila so letos v Jugoslaviji neprimerno večja, kot so bila lani; samo v prvi polovici leta so lanski znesek presegle za tri milijarde novih dinarjev!

Tak tok dogodkov lahko obrne samo gospodarska stabilizacija, ki bi utrdila osnovne temelje dobrega gospodarjenja. Eden teh je varčevanje in z njim povezan odnos do dobrin, ki jih ustvarja človek. Da prizadevanje delovnega človeka ne bo razvrednoteno, tudi zato je treba za vsako ceno obzdati inflacijo. To je hkrati tudi prvovredna politična naloga.

M. LEGAN

Bratski obisk učencev

Učenci nekaterih osnovnih šol trebanjske občine so bili v pobratenem Obrenovcu

10. oktobra smo se učenci osnovnih šol Veliki Gaber, Trebnje, Mirna, Mokronog in Sentrupert odpravili v Obrenovac pri Beogradu, v našo pobrateno občino. Na poti so nam pridružili še pionirji iz Velike Gorice.

Po deveturni vožnji smo prispeli v Obrenovac, kjer so nas sprejeli tamkajšnji pionirji. Dvajset naših pionirjev je ostalo pri vrstnikih na osnovni šoli „Jovan Papić“, drugi pa smo odšli na šolo „Jovan Jovanović-Zmaj“. Kmalu so mi je predstavila deklica mojih let in me odpeljala na svoj dom. Tudi njeni starši so me prijazno sprejeli, sama pa sem se mučila z vprašanjem, kako naj govorim. Jaz sem jih dobro razumela, toda oni moje slovenščine niso obvlada-

dali, zato sem tudi jaz začela govoriti srbohrvaško in vse je bilo v redu. Naslednji dan smo se vsi zbrali v domu JLA, kjer je bila proslava ob 30-letnici osvoboditve Obrenovca. Zatem smo imeli še nekaj prireditev, na katerih smo se spoznavali, obiskali smo tudi osnovno šolo „Posavski partizani“, kjer so nam učenci pripravili kulturni program, pozabili pa si nismo ogledati tudi sodobno opremljeno šolo „Bratstvo i jedinstvo“ v Stubinah.

Se prehitro je prišla nedelja, dan slovesa. V mnogih očeh so se lesketale solze, ko smo se zahvaljevali za gostoljubje. Tega srečanja ne bom nikoli pozabila, kajti spoznala sem, da smo Srbi, Hrvati in Slovenci zares bratski narodi.

VERICA ŠTRUKELJ, 8 raz.
novinarski krožek
os. šole SENTRUPERT

ZA BOJ PROTI RAKU. Tudi učenci novomeških osnovnih šol so se zavzeto lotili akcije zbiranja starega papirja. Izkupiček je namenjen izključno za boj proti raku. Takih „delovnih“ trenutkov, kot ga predstavlja naša fotografija, je bilo prejšnji teden še več. (Foto: S. Mikulan)

Predrznost!

Kot pogost pešec na novomeških ulicah in nekdanji mentor pionirskih prometnih krožkov opazam, da šolarji s pridom uporabljajo pridobljeno znanje, saj zagrešijo iz leta v leto manj prometnih prekrškov in nesreč. Odrasli pa prav narobe. Nekaj primerov:

Pod železniškim mostom je z znakom prepovedan vsak promet, toda kljub temu se tu vozijo vsak dan mnogi kolesarji in motoristi ter ovirajo in ogrožajo pešce. Na kandidskem mostu pa so kršitelji pešci, ki se ne držijo opozoril, da je hoja dovoljena samo po levi strani mostu, ampak hodijo tudi po desni in tako ovirajo tiste, ki hodijo po pravi strani. Očitno so nekateri nepismeni!

Zelo nevarno za vsakogar je tudi na avtobusni postaji, kjer predvsem mlajši avtomobilisti uganjajo prave vrage, npr. tako, da ob hotela Metropol pridvijo proti pošti in tam na hitro obrnejo, izsiljujejo prednost pred pešci, drugimi vozniki in avtobusi ter odbrizgo nazaj proti mestu. Res gre za prave kulturne-že.

Vsak bi se moral vprašati, ali je prav, da dela tako, kot se zdi samo njemu primerno. Opozoriti bi bilo treba tudi prometnike, da bi bolj pazili na take kršitelje in jih primerno kaznovali. Več poduka bi bilo treba uvesti tudi v srednje šole in delovne kolektive, saj so kršitelji pogosto prav iz vrst odrasle mladine. MARJAN TRATAR

Pot do resnice je zelo težka

Še eno pismo vaščanov Brune vasi pri Mokronogu

Podpisani vaščani gornjega dela Brune vasi prosimo, da objavite odgovor na članek z dne 10. oktobra 1974 (Še o vodnem sporu).

Vsi podpisani prizadeti vaščani gornjega dela Brune vasi soglasno odgovarjamo na članek, objavljen v vašem listu št. 41 z dne 10. oktobra 1974 pod naslovom „Še o vodnem sporu“, naslednje:

Objavljeni članek je v celoti nerresničen. Rezervoar, ki drži štirideset tisoč litrov, je zgrajen iz skupnih sredstev vseh porabnikov in niso nobeni posebnih dajatev prispevali vaščani spodnjega dela vasi. Vsi računi, ki so bili plačani za rezervoar in za celotni vodovod so točno vodeni in vsakomur na vpogled pri blagajniku. Dela, ki so bila opravljena pri gradnji vodovoda in rezervoarja, so opravili največ vaščani gornjega dela vasi, najmanj pa se je del udeleževala tov. Borštinar, čeprav smo morali delati rezervoar samo zaradi spodnjega

dela vasi, ker bi za nas veljala direktna napeljava od zajetja.

Zato so na sestanku vaščani spodnjega dela vasi obljubili, da bodo rezervoar sami zgradili, vendar obljube niso izpolnili. Naša največja napaka je bila, da smo jim dovolili pristopiti h gradnji, čeprav smo vedeli, da vode v sušnih letih ne bo dovolj. V našo škodo smo jim verjeli in nismo pričakovali, da bodo tako brutalno ravnali z nami. Mi smo gradili vodovod za gospodinjstva, vaščani spodnjega dela pa tega ne upoštevajo, zanje je pomembna voda za živino. Tov. Borštinar je v rezervoar vložil zato, da je na svojo pest preuredil odtok vode v korist spodnjega dela vasi, tako da sedaj lahko odteče do zadnje kaplje navzdol, nam pa v suši

ne ostane ničesar. To je po mnenju tov. Borštnerja pošteno!

Točno je tudi, da so uporabljali vodo za zidanje druge plošče v celoti, ker je za nas prva plošča tista, ki je zidana na tleh. Pri tretji plošči so se polivali po opeki, nato je vode zmanjkalo. Do zadnje plošče so zidali s to vodo, in to v suši. Vaščani spodnjega dela niso od nikoder vozili vode, ker je vaški vodnjak izviren in užiten za živino. Da smo vaščani gornjega dela imeli vodo v suši, spodnji pa ne, ni res. Tov. Borštinar ima pri hlevu rezervni rezervoar za štiri tisoč litrov, in ko je on ta rezervoar napolnil, smo bili mi in ostala dva kmeta brez vode. Tov. Borštinar ni trpel pomanjkanja vode, ker ima za gospodinjstvo razen rezervoarja poleg hiše tudi vodnjak z izvorno čisto vodo, tako da suša njega ne more prizadeti.

Ključke od rezervoarja ima vodja gradbenih del, rezervni ključ pa je pri blagajniku. Tako smo na seji sklenili vsi in menimo, da je tudi prav. Ne dovolimo, da bi kdorkoli hodil v rezervoar in nam kalil ali odvezal vodo, ker je bila naša zamisel, da zgradimo vodovod. Mi hočemo imeti vodo doma, ker smo večinoma starejši bolehnih ljudi in upokojnici. Med nami so tudi taki, ki so med vojno veliko dali za našo skupnost, zato hočemo enkrat za vselej imeti mir. Obrnili smo se že tudi na krajevno organizacijo SZDL Mokronog in predsednik nam je obljubil, da bo v vasi sklical sestanek ter tudi sam sodeloval, tako da bi se skupaj pogovorili in rešili problem. On pa ni sklical sestanka, ampak se je šel posvetovati k tov. Borštnerju, tako smo bili prevarani tudi s te strani. Zato smo sedaj prisiljeni preko Dolenjskega lista prositi občinsko skupščino Trebnje ter vse družbenopolitične organizacije, naj nam pomagajo ter skličejo sestanek vseh vaščanov naše vasi, na katerem bi se končno dogovorili o pravilni rešitvi tega spora, ne pa da se po časopisu pripravimo, kdo ima prav in kdo ne. Sledi 11 podpisov

PRIPIS UREDNIŠTVA. Z objavo pisma vaščanov končujemo „polemiko“, ki je postala pravzaprav pripravljeno o tem, kdo ima prav. Upamo, da bodo vaški spor pomagale urediti družbenopolitične organizacije oz. občinska skupščina.

MARTINOVANJE V SINDELFINGENU
Planinska sekcija slovenskega društva Triglav iz Stuttgarta prireja že tradicionalno martinovanje, ki bo 9. novembra od 17. ure dalje v Sindelfingenu. Na martinovanju bosta nastopila: sekstet „Bambinos“ in kvintet kluba Triglav iz Muenchna.

DOVOLJENA GRADNJA!
V 41. št. Dol. lista je bil na sevniški strani zapis o črni ali dovoljeni gradnji gospodarskega poslopja ob dveh republiških cestah v Zavrčcu. Na ta zapis smo dobili naslednje sporočilo:
„Ker imam za nedavno adaptirano gospodarsko poslopje pristanek Republiške skupnosti za ceste, pristanek sekretariata za gospodarstvo in finance SR Slovenije in gradbeno dovoljenje, ki ga je izdal gradbeni inšpektorat oddelka za gospodarstvo in finance pri občinski skupščini Sevnica, zahtevam, da se prekliče članek, ki je bil objavljen na sevniški komunski strani v 41. št. Dol. lista. Nihče od predstavnikov SKS Studence se ni pozanimal o dejanskem stanju, ampak je bila kritika namenjena Karlu Zorku, ki mi je napravil dve pisмени vloži, da sem iz Ljubljane dobila pristanek za adaptacijo gospodarskega poslopja. Novinar bi se o vsem tem lahko prepričal pri meni, da ne bi v zmoti neodgovorno objavil članka v časopisu.“
MARIJA MIKOLIC ZAVRATEC 13

„NOVOTEHNA“, trgovsko podjetje na debelo in drobno, Novo mesto,
objavlja prosti delovni mesti:
1. PRODAJALCA ZA POSLOVALNICE TREBNJE
2. DELAVCA ZA MALOPRODAJNO SKLADIŠČE PLINOV NA CIKAVI
POGOJI: Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje posebne pogoje:
ad 1) KV prodajalec železninsko-tehnične stroke
ad 2) NK ali PK delavec
Poskusno delo za obe delovni mesti je en mesec.
Prijava sprejema splošni sektor podjetja do 10. 11. 1974.

BREZ KONKURENCE
Prisojna pot v Novem mestu je tako rekoč sredi mesta, ob njej stojijo predvsem nove hiše, pot pa je slabša od vsakega vaškega kolovoza. Nevarno je, da se avtomobilist kljub počasnim vožnji vrne na katero od vrstnih hiš, medtem ko srečanje dveh vozil sploh ni mogoče. Kdor vozi po tej poti s kamionom (premog, drva), dobi samo enkrat prevoznika, pa nikdar več. Te poti se vsak boji, ker na kamionu mimogrede odleti ogledalce, se podrgnejo vrata na vejah itd.
Že pred petimi leti začeto akcijo za gradnjo prave ceste na tem koncu mesta so pred kratkim obnovili. Stanovanci so sami sklicali sestanek, povabili zraven predstavnika krajevne skupnosti in sklenili začeti gradnjo. Nujno je odrezati približno 2 metra žive meje nekaterih kolonjskih vrto in urediti dobro pot. Za začetek vsaj makadam. Prebivalci so pripravljeno pomagati z delom in denarjem, računajo pa na podporo krajevne skupnosti. Ker so lastniki vrto, v katerih škodo bi šla nova cesta, že pred leti dali izjave o soglasju za gradnjo, najbrž ne bo več posebnih zaprek. Prisojna pot naj bi postala slepa ulica, vendar pa ulica, in ne vegasta kozja steza, kakršna je zdaj.
A. K.

»Dolenjski list«
v vsako družino

Tudi na podeželju so šolarji potrebni malice, toda starši, največkrat iz kmečkih gospodinjstev, težko zmorejo denarno plačilo. Zato so v shrambo mlečne kuhinje v Stopičah prispevali 2419 kg krompirja, 187 kg zelja, 83 kg fižola, 81 kg čebule in drugih pridelkov. (Foto: F. Orel)

31. Oktober svetovni dan varčevanja

1924 1974

Ljubljanska banka
Podružnica Celje

PRIPIS UREDNIŠTVA. Z objavo pisma vaščanov končujemo „polemiko“, ki je postala pravzaprav pripravljeno o tem, kdo ima prav. Upamo, da bodo vaški spor pomagale urediti družbenopolitične organizacije oz. občinska skupščina.

vsem poslovnim prijateljem čestitamo

1864 - 1974
110 let
Celjske mestne hranilnice

„Grozijo mi in me napadajo...“

V naselju Romov v Lokvah pri Črnomlju ni miru - Bojazen pred sosedi

Rom Janko Potokar, zaposlen pri črnomljskem komunalnem podjetju, nam je poslal naslednje pismo:
„V podjetju delam 11 let. V tem času sem si zgradil hišo v Lokvah pri Črnomlju. Takrat v naselju Romov še niso imeli elektrike. Sam sem na občini v imenu vseh zaposlih, da bi elektriko napeljali tudi k nam, in na občini so nam pomagali. Dali so potreben denar, 56 drogov pa sem kupil sam, vendar so mi v dveh letih ljudje iz naselja denar povrnili. In tako je bilo vse dobro. Dobili smo elektriko.
Ker sem delal, sem seveda napredoval. Sprva so me ostali Romi posnemali in si tudi sami gradili hiše, kasneje pa so me pričeli gledati postrani in me celo fizično napadati. Po zaščito sem se zatekel na sodišče. Moj bližnji sosed Dušan Kosce

pa me je letos 15. marca napadel z lovsko puško, ko sem se skupaj s tremi sinovi vračal domov. Po pomoč sem odšel na črnomljsko postajo milice, vendar on dejanja ni hotel priznati, sedaj pa je zadeva na sodišču. Ne vem pa, kaj naj storim, saj mi stalno grozi z orožjem.
V soboto, 28. septembra letos, me je Rom Dušan Kosce ponovno napadel pred „Mlečno“, ko sem šel od malice. Hotel me je udariti. Nato je odtrgal kljuko na mojem avtu in z roko udaril po njem, da se je pločevina kar udrla. Pri tem je kričal na ves glas, da so slišali številni ljudje, ki so se hitro zbrali, da je moj oče ubijal partizane. Jaz pa sem nezakonski sin, očeta sploh ne poznam,

nimam mame niti bratov in sester. Vem pa, da so bili moji trije strici med prvimi partizani in da so v boju vsi padli. Vsi člani družine Kosce pa so 1943. leta zbežali skupaj z Italijani v Ljubljano. Tudi ta napad sem prijavil miličnikom.
Pred Koščevimi nimam miru ne podnevi ne ponoči. Stalno mi grozi jo z orožjem, s katerim ponoči strejljajo. K njim prihajajo Romi iz drugih krajev in mi grozijo, da me bodo ubili. Res ne vem, zakaj mi grozijo. Ničesar jim nisem naredil. Zaposlen sem kot minar, delam po vsej Beli krajini, pa naj kdo pove, ča sem ga kdaj užalil.
JANKO POKOKAR
LOKVE 1/b
ČRNOMELJ

Danes dopoldne bo Dolenjska banka in hranilnica odprla drugo pionirsko hranilnico na svojem območju: delala bo na metliški osnovni šoli. Taki hranilnici pripravljajo še v letošnjem letu tudi na osnovni šoli Grm v Novem mestu in v Trebnjem.

Lea Županc, Tatjana Smerdelj, Darja Mirt in Marjetka Kukovičič so 14. oktobra zjutraj delale v krški pionirski hranilnici

KORAK V ŽIVLJENJE

Obiskali smo pionirsko hranilnico na osnovni šoli »Jurij Dalmatin« v Krškem, prvo šolsko hranilnico te vrste na območju Dolenjske banke in hranilnice - Izredna delovna zavzetost »bančnih delavcev« na šoli, pionirji pa prinašajo dinar za dinarjem ...

Majhen, toda prikupen je prostorček „najmanjše podružnice Dolenjske banke in hranilnice“ v krški osnovni šoli — tu se zbirajo bodoči varčevalci, ki že zdaj spoznavajo resničnost ljudskega pregovora: „Zmo do zrna pogača ...“

Vmes Darja Mirt vsa vesela zapoje:

„Tovarišica, že stoti vlagalec!“, a novi še stojijo v vrsti, da bi jih danes sprejeli med hranilnične člane.

Nekdo iz 6.č razreda prinese 175 dinarjev. „To je za likovni pouk!“ pojasni zavzeto, od to-

varišice Tomažinove pa zvem, da zbirajo po razredih denar za nakup potrebščin za likovno vzgojo. Strokovni učitelji kupijo potem papir, barve in drugo za ves razred hkrati, tako da so pripomočki za vse enaki in v redu.

Poslovanje teče medtem nemoteno naprej. Ervin Mahne s Poti na Polščo 66 je že 105. varčevalec. „Mama mi je dala 8,75 dinarjev, da jih bom vložil ...“ pove fant ves razigran. Polonca je prinesla 5 dinarjev za izlet. Najprikupnejša sta bila fantička, ki sta se Tatjani predstavila takole: „Prišla sva se vpisat ...“ Denarja nista imela — v hranilnico se pač „vpišeš“, tako kot v športno društvo ... Kasneje zvem, da „spuščajo“ zdaj v hranilnico tudi učence iz četrtilih in tretjih razredov, doslej pa so vlagali samo učenci višjih razredov. Odtod tudi taki „nesporazumi“, ki pa jih sproti razčistijo.

Hitro zvem: danes je bilo 34 vlog, vpisalo se je 18 novih varčevalcev, tako da jih je zdaj že

112. Današnji promet: 746,35 din vlog, nič dvigov. Odštejem vlogo 6.č razreda za likovni pouk in zračunam: 33 varčevalcev je danes vložilo poprečno po 17,31 dinarjev. Trije med njimi so prinesli vsak po dinar ...

Še dopoldne bodo nove vloge odnesle v podružnico DBH: v njihovi rdeči hranilni knjižici s številko 10376/92 je bilo 7. oktobra že 9.054,10 dinarjev. „Tovarišica, vse se ujema!“ vzradoščeni ugotovita Darja in

Marjetka. Tovarišica Tomažinova je zadovoljna, čeprav je za vsemi „naporen bančni dan“: to uro se je zvrstilo pred pultom prve šolske hranilnice v okviru DBH 34 strank! Uradna dneva pa s ta samo dva v tednu: vsak ponedeljek od 7. do 8. ure in vsak četrtek od 12.30 do 13.30. Začeli so komaj 23. maja — a bo v skupni knjižici že skoraj milijon starih dinarjev.

„Res, imeli smo primere, da so začeli otroci premožnejših staršev nositi v pionirsko hranilnico tudi po 5, 10 ali celo 30 starih tisočakov. Roditeljem smo povedali, da to ni namen šolske hranilnice. Gre za otrokovo privrženost varčevanju: v hranilnico naj prinese svoj dinar. Ko bo zanj dobil hranilno knjižico, bo to za otroka dragocen vzgojni pripomoček. Kdor ima denarja na pretek, ga lahko vloži kot reden varčevalec na okencu Dolenjske banke, četudi je še šolar — nam pa gre za vzgojo!“

Starši so razumeli učitelje. Vlagatelj pionirske hranilnice ne dobi obresti — te pripisujejo samo skupni hranilni vlogi, kar je nova spodbuda pri vzgoji solidarnostnega čuta mladih.

DBH pri uvajanju pionirskih hranilnic ne išče zaslužka. Morada bo imela v začetku celo nekaj izgube — a gre za veliko pomembnejša vprašanja:

„Otrok je začutil, da to ni igrakanje, temveč eden prvih njegovih korakov v življenje.“ mi je dejal tovariš Slavko Smerdelj. Celoten učiteljski kolektiv se je zavzel, da bo ideja o varčevanju tudi na krški šoli poglobila skupno vrednost vseh vzgojnih prijemov.

Na pravi poti so. Ponos mladih varčevalcev jim je najlepša, najbolj iskrena zahvala za dragoceno pomoč pri vstopanju v življenje.

TONE GOŠNIK

Ponedeljek, 14. oktobra. Čemerno jutro, polno vlage in že kar odvrtnega dežja, ki ni in ni znal ponehati. Pred osnovno šolo v Krškem se pet ali šest fantov pomenkuje o športu. Kaže, da se tu za mnoge življenjske začetke že ob sedmih in ko me ravnatelj šole Slavko Smerdelj kako minuto kasneje popelje v spodnji trakt, kjer ima prostore prva pionirska šolska hranilnica na Dolenjskem, čaka pet ali šest „strank“ že pred vhodom v nekdanji matematični kabinet. Zdaj je tu

PIONIRSKA HRANILNICA OSNOVNE ŠOLE JURIJ DALMATIN KRŠKO,

kot pove napis na steni. Pozdravim se s tovarišico Mijo Tomažin, predmetno učiteljico matematike, ki je prevzela mentorstvo nad „banko, ki je ni v telefonskem imeniku, ne v spisku gospodarskih organizacij“, kot bi dejal statistik ali strogi evidentičar. Šolarjev pa tudi to jutro nič ne moti: dobro vedo, da so v „svoji“ hranilnici. Nekateri so se prišli šole vpisati, drugi imajo v rokah članske izkaznice in — dinarje, ki jih bodo danes zaupali svoji banki.

To jutro so delale v hranilnici 4 njene „uslužbenke“: Lea Županc in 7.č razreda, predsednica sveta pionirske hranilnice na šoli, ki skrbi za celotno organizacijo poslovanja in po potrebi tudi pomaga ob uradnih dnevih, kakšen je danes. Dežurala pa so: Tatjana Smerdelj, ki vodi register varčevalcev, primerja stanje vlog in izpolnjuje pristopnice novih članov; likvidatorka Darja Mirt, ki vpisuje vloge v kartice in hranilne knjižice, pregleduje vložene listke in jih urejene oddaja blagajni, pa Marjetka Kukovičič, natančna blagajničarka, ki sprejema denar in hranilno knjižico tudi podpiše.

»Prinesla sem dinar za izlet ...«

V prostoru se prepleta šepetanje z vprašanji, kam je treba na pristopnici vpisati rojstne podatke in naslov stanovanja; je mir, pa kljub temu čutim nekakšno slovesno vzbujenje. Najmanjši, ki so danes prvič tukaj, stopajo na prste, da bi lahko pisali na pultu, pri čemer jim pomaga lesen podstavek. V pesteh tišče kovance, ki so že malce vlažni, ko jih po vpisu vseh podatkov izročajo blagajničarki.

Jožica Mlakar z Lomnega mi odvrne na tiho vprašanje: „Prinesla sem dinar za šolski izlet ...“. Andrej Unetič je danes prvič v pionirski hranilnici: obiskuje 3.a razred, 20 dinarjev pa je namenil kot prvo vlogo „za sobo ... ali pa kaj drugega ... kar bo takrat, pozneje, važno ...“

Alenka Oberč je prinesla nekaj dinarjev za šolske malice.

Že v šolski klopi

... Pobuda Dolenjske banke in hranilnice, da na vaši šoli kot prvi na Dolenjskem razvijemo konkretne in zanimive oblike pionirskega varčevanja in da začrtamo v sodelovanju s prosvetnimi delavci široko, vsebinsko in organizacijsko akcijo v vzgoji mladih varčevalcev, je doživela pri vodstvu vaše šole prav izredno pripravljenost. Drugod po Sloveniji so dosedaj — pionirske hranilnice že zelo popestrile in vsebinsko obogatile izvenšolsko dejavnost učencev.

Kaj je vodilo vodstvo Dolenjske banke in hranilnice in vodstvo vaše šole, da smo zastavili skupno akcijo? Navedel bom samo najpomembnejše motive. Omenim naj nesmotno in nepremišljeno zapravljjanje denarja, ki ga starši, sorodniki in drugi ob najrazličnejših priložnostih zaupajo učencem, da bi ti zadovoljili svoje želje in potrebe. Nekontrahirano dajanje velikih vsot denarja ali pa pretirano odtegovanje vsakega dinarja učencem ima negativne posledice, zlasti pa razvijajo:

- pretirano oboževanje materialnih dobrin,
- pretirano razsipništvo,
- negativen odnos do zadovoljevanja osebnih želja, ki niso rezultat dela,
- negativne motive pri izbiranju poklica,
- lagoden odnos do dela, posebno do tistih dejavnosti, ki niso plačane itd.

Pionirjem moramo omogočiti, da poslujejo s pionirskim denarjem, da samoupravno odločajo o vseh vprašanih ustvarjanja in razdeljevanja lastnega denarja, pri čemer si z neposrednim delom oblikujejo pozitivne lastnosti značaja človeka. Samoupravno vzgojo je zato treba razvijati že v šolski klopi. Mladi morajo, primerno svoji razvojni stopnji, sprejemati samoupravne pravice in dolžnosti, hkrati pa samokritično prevzemati odgovornost za svoje samoupravne odločitve ...

IVAN GLOGOVSEK — 23. maja 1974 ob ustanovitvi pionirske hranilnice v Krškem

Za jedrsko elektrarno se mudi!

Na vsem lepem se znajdemo v temi — toka je zmanjkalo. „Čimprej novo elektrarno!“ pomislim — pa čakata Krško kar dve: plinska v Brestanici in jedrska tam spodaj med Agrokombinatovimi nasadi hrušk in breskev. Bančne uslužbenke se ne dajo motiti tudi v temi. Blizu k oknu stopijo in se trudijo vpisati, da „stranke“ ne bi predolgo čakale. Čas hiti in kmalu bo prvič zvonilo za začetek pouka. Dekleta čaka danes še obilo dela:

In takole varčujemo odrasli: prizorček z blagajne v Dolenjski banki in hranilnici na Trdinovi cesti v Novem mestu (Foto: Sandi Mikulan)

kultura in izobraževanje

BOŽIDAR JAKAC O Sonji Lamut

„Otvoritev razstave Sonje Lamut pomeni za Kostanjevico pomemben dan. Mlada umetnica je kot meteor prišla med nas. Ko so me prosili, naj bi odprl njeno razstavo, sem začuden vprašal: Katera Lamutova pa je to? Odgovor sem dobil, ko sem zagledal njene grafične liste. Odkritostno moram povedati, da so me pretresli. Videl sem tako dovršenost, da sem obstrmel.

Kar je ta umetnica prinesla na to razstavo, pomeni vrh v jugoslovanski, in ne samo v slovenski grafiki. To je poštna umetnost brez spakovanja in modnih norčij, potegavščin. Tu je toliko pregnanega dela, ki ga zmoro samo človek, ki ne pozna časovne omejitve. Tak ustvarjalec je bil tudi pokojni Vlado Lamut. Vesel sem, da je Sonja sorodnica mojega prijatelja Vladimira. Vlado je doživljal vrh svojega ustvarjanja prav pred koncem življenja. Škoda, velik talent, ki je odšel tako prezgodaj v neznanje. Se posebej sem vesel, da prav deklica iste krvi dosega tako lepe uspehe.

Cestitam Kostanjevici, da je pokazala mojstra grafike, kakršnega še nismo videli. Veže jo nekaj s staro umetnostjo in z vsem tistim, kar je le-ta najlepše menitejšega ustvarila. To je realnost, gledana skozi duh globokega človeka. Tu gre za take vrednote, da bodo dobile svoj popolni pomen v času, ki šele pride.

V čast si štejem in pomembno je zame, da sem odprl njeno razstavo in s tem njeno prvo predstavitev na Slovenskem – kajti ta razstava pomeni pravo in zdravo likovno pot!“

SAMOUK OB AKADEMIJU

V galeriji Loškega muzeja v Skofji Loki razstavlja te dni svoja dela akademski slikar Peter Adamič, udeleženec Dolenjske slikarske kolonije, in kipar samouk Franc Tavčar, večkratni udeleženec trebanjskih taborskih srečanj nativnih ter prireditelj v okviru likovnega salona v Trebnjem. To je eden redkih primerov, da so se prireditelji odločili skupaj predstaviti samouka in akademsko šolanega ustvarjalca.

KJE STE UČITELJI?

Analiza o usposabljanju pedagoškega naraščanja in o pomanjkanju učnih moči v vrtec, osnovnih in srednjih šolah – izdelal je za Zavod za šolstvo SRS – ne kaže spodbudne podobe o kadrovskih razmerah na naših šolah. Ugotavlja, da je število manjkajočih učiteljev v osnovnih šolah letos znatno večje od lanskega. „Kje ste, učitelji?“ in podobni vzkliki, ki jih poraja vsepobna zaskrbljenost ob odhajanju prosvetnih delavcev v neprosvetne poklice, čedalje pogosteje in glasneje udarjajo tudi na dolenjska „ušesa“, kjer niso razmere nič boljše ali pa so še slabše kot drugod po Sloveniji.

Mali kulturni barometer

GLASBA ZA MLADE – Glasbena mladina v Krškem je pripravila spored prireditev za obdobje 1974/75. Tako bodo mladi poslušali: pianistko Dubravko Tomšič, basista Ladka Korošca, Trio Lorenz in ljubljanski pihalni kvintet. Poleg tega bodo organizirali za mladino poučna predavanja o glasbi.

ZASAVSKI PEVCI POJO – Stirinajst zborov se je minulo soboto predstavilo na reviji v Trbovljah. Sodelovali so pevci iz rudarskih revijev, združeni v zasavski pevski skupnosti, ki praznuje letos petletnico ustanovitve.

KNEZOV ČLANEK V „KRONIKI“ – „Kronika“, časopis za slovensko krajevno zgodovino, prinaša na uvodnem mestu nedavno izišle druge letošnje številke članek Toneta Kneza, v katerem ta znani novomeški arheolog in kustos Dolenjskega muzeja razglablja o rezultatih arheoloških izkopavanj v letu 1973 na novomeških tleh. S slikovnim gradivom opremljeni prispevek Toneta Kneza ima naslov „Antična nekropola v Novem mestu“.

GLEDALIŠKA SKUPNOST ISČE DRAMO – Skupnost slovenskih dramskih gledališč je sklenila v sodelovanju z republiško kulturno skupnostjo ob koncu letošnjega Borštnikovega srečanja razpisati natečaj za izvorno slovensko dramo. Nagradni sklad je 100.000 din. Nagrajena besedila bodo uprizorili v počastitev

V soboto popoldne pred prenovljenim prosvetnim domom Jožeta Mihelčiča v Semiču: številni udeleženci proslav 30-letnice prvega kongresa slovenskih kulturnih delavcev, ki je bil leta 1944 v tem kraju, med njimi tudi preživeli udeleženci tega kongresa in številni najvišji predstavniki slovenskega družbenopolitičnega življenja, čakajo na začetek slavnostnega zasedanjačasne skupščine republiške kulturne skupnosti, na katerem je bil slavnostni govornik dr. Boris Majer. (Foto: I. Zoran)

KULTURE IN UMETNOSTI NI ZUNAJ ŽIVLJENJA Novo poslanstvo - že vizija NOB

»Včasih je bila kultura strateški člen NOB, zdaj pa je v strategiji boja za samoupravno socialistično demokracijo,« je v Semiču, kraju I. kongresa slovenskih kulturnikov, poudaril dr. Boris Majer

Osrednji dogodek praznovanja 30-letnice prvega kongresa slovenskih kulturnih delavcev v Semiču je bilo sobotno slavnostno zasedanječasne skupščine republiške kulturne skupnosti v prenovljenem prosvetnem domu Jožeta Mihelčiča. Udeležili so se ga tudi preživeli udeleženci prvega kulturnega kongresa na osvobojenem ozemlju v tem kraju in ugledni predstavniki našega družbenopolitičnega življenja. Slavnostni govornik je bil dr. Boris Majer, član izvršnega komiteja CK ZKS. Med drugim je dejal:

„Umetnost je v svojem najglobljem bistvu revolucija. Poslanstvo umetnosti je, da prinaša nemir, da ruši vse staro, preživelo, okostenelo, da odpira človeku nove možnosti doživljanja sveta in samega sebe kot zmeraj nova interpretacija sveta. Zato se umetnost ne more ustaviti, zato mora iskati nove izrazne možnosti, odpirati in utirati nova pota, biti mora v večnem spopadu s tradicijo.“

Dr. Majer je nadaljeval, da moramo v sedanjih samoupravni ureditvi in samoupravnem položaju kulture obnavljati tisto neposredno medsebojno vplivanje, sodelovanje in povezanost kulturne, umetniške ustvarjalnosti in neposrednega življenjskega utripa delovnih množic, ki so bili značilni že v NOB in ki po-

menijo enotnost umetnosti in življenja v novi, višji spojitvi. Zato naj bi kulturna dejavnost in še posebej umetnost postali neobhodni sooblikovalki našega samoupravnega življenja, zavzeli naj bi mesto in vlogo, kakršno sta dobivali že v NOB, v obdobju revolucije, čeprav takrat mnogokrat le kot slutnja, kot vizija prihodnosti.

Ko je dr. Boris Majer govoril o smislu samoupravnega koncepta kulture, je poudaril, da gre v bistvu za to, da bi kulturo osvobodili starih in novih centrov odtujene moči, pa tudi premagali odtujenost kulturnih ustvarjalcev od življenjskega utripa množic. Bitka, ki jo je v tem smislu začela že komunistična partija v narodnoosvobodilnem boju, se zdaj nadaljuje. „Seveda to ni bitka za obnovno ideološkega varuštva nad kulturo in umetnostjo, marveč le bitka za resnično človečansko vsebino in poslanstvo kulturne in umetniške ustvarjalnosti,“ je nadaljeval govornik.

Ob koncu je dr. Majer pribil: „Spreminjanje temeljnih družbenih razmerij v duhu ustave je

pogojeno tudi z novo vlogo kulture in umetnosti v našem družbenem življenju. Kakor je bila kultura med vojno vključena v strategijo NOB, tako se danes vključuje v strategijo boja za razvijanje samoupravne socialistične demokracije.“

I. ZORAN

ENOZMENSKI POUK NA GRMU ŽE OGRŹEN

Svet staršev pri osnovni šoli Grm v Novem mestu je sklenil zastaviti občinski skupščini javno vprašanje, kako se bo v naslednjih letih razvijalo osnovno šolstvo v samem Novem mestu. Na tej, za Dolenjsko tudi hospitacijski šoli se število učencev iz leta v leto povečuje, da je enozmenski pouk že resno ogrožen, hkrati s tem pa tudi slehera od več kot 70 najrazličnejših dejavnosti, ki jih goji na tej šoli. Knjižnica se je morala v tem šolskem letu že umakniti v nov, njej namenjen zborniški prostor, da jo je lahko zasedel nov razredni oddelek. Tako bo šola v prihodnje „izgubila“ še druge prostore, ki sicer rednemu pouku niso namenjeni, če tega ne bi mogli preprečiti. Šola je svojim samoupravnim organom že nakazala možnost, kako bi se lahko izognila prevelikemu številu oddelkov in učencev; predlagala je popravek šolskega okoliša, če pa to ne bi šlo, prešolanje svojih učencev v druge novomeške šole.

Ni dovolj, da so vrata odprta!

Delavci bodo plačevali le tiste kulturne dobrine, ki jim bodo resnično dostopne - Elitizmu v kulturi mora dokončno odzvoniti!

Če prav razumemo temeljno izhodišče kulturne dejavnosti in njenega razvoja, da je kultura – ustvarjanje in sprejemanje – neodtujljiva pravica in dolžnost slehernega delovnega človeka, torej tudi neobhodna sestavina njegovega življenja in dela, je na dlani, da je tudi kulturna dejavnost interesno področje delovnih ljudi, ki ga – tako kot druga področja – želijo urejati v skladu s svojimi hotenji, potrebami in željami.

Tudi v tem smislu govori tudi zasnova programa republiške kulturne skupnosti za leto 1975. V usmeritvi kulturne dejavnosti za prihodnje leto je poudarjeno, da so že letos uveljavljeni samoupravni sporazumi pravnih instrumenti za uveljavitev ustavnega načela o svobodni menjavi dela. Sporazumi pa so tudi dokazali, da so kulturne skupnosti odgovorno sprejele svoje programe ter jih ponudile v menjavo.

Tudi za leto 1975 velja zahteva, da morajo biti kulturne dobrine dostopne vsem delovnim ljudem. Pri tem je pomembno dvojno: prvič, da so delovni ljudje pripravljeni sprejeti te dobrine, in drugič, da so dobrine (v vsebinskem in drugačnih pogledih) vsakomur res dostopne. Tako imenovanemu elitizmu naj bi prihodnje leto dokončno izreklo smrtno obsodbo.

J. JUST

To izhodišče je bilo v dosežanjem triletnem obstoju kulturnih skupnosti – v obdobju novega, samoupravnejšega in bolj socialističnega obravnavanja in kajpak tudi vrednotenja kulture – nenehno potrjevano. Ker pa se razvoj ne sme ustaviti, je dobilo to izhodišče nov pomen letos, ko smo se odločili urejati kulturno področje (nacrtovali in plačevati) s tako imenovanim samoupravnim sporazumom.

Sestavljeni ob izkušnjah tega leta in oplemeniteni ter opogumljeni s smernicami partijskih kongresov bodo kulturni načrti za leto 1975 napravili še korak naprej v smeri resničnega podružbljanja kulturne dejavnosti.

MEGLIČ V LIKOVNEM SALONU

V petek, 8. novembra, bodo ob 18. uri v Likovnem salonu v Kočevju odprli razstavo likovnih del domačina Rada Megliča, ki je bil doslej bolj znan javnosti kot pisatelj. Razstavljal bo 28 akvarelov in gvašev pod skupnim naslovom „Kočevje, moje mesto“. Pokrovitelj razstave bo Delavska univerza Kočevje, ki praznuje letos 15-letnico obstoja. Razstava bo odprta do 18. novembra. Ocenio o Megličevih likovnih stvaritvah, ki je objavljena na posebnem prospektu za to razstavo, je napisal akademski slikar Tomaž Kvas iz Ljubljane. Na razstavnem prospektu je natisnjena na hrbtini strani tudi „Pesem o Kočevju“, ki jo je napisal domači ljudski pesnik, kulturnik iz NOB, prvoborec, nosilec spomenice, predvojni komunist, zdaj upokojenec France Ōzbolt.

pedagoški kotiček

VZGAJAJMO DRUGAČE, KOT SO VZGAJALI NAS!

Sodobni starši (imajo) docela napačno predstavo o današnji vzgoji svojih otrok. In ta je takale: Vzgoja otrok je nekaj tako starega kakor človeški rod in nekaj tako samo po sebi umevnega kakor rojstvo donošenega otroka. Zato je tudi vsakemu odraslemu človeku, ki ima otroka, po naravi dano, da zna tako ali drugače vzgajati otroke, ki jih rodi. Najboljši uk v vzgajanju otrok pa je tisti, ki ga je vsak človek sam doživel kot otrok v mladosti pri svojih starših. Iz tega sledi: Če bomo vzgajali svoje otroke na iste načine, na kakršne so naši starši vzgajali nas – in so kot vzgojitelji kar lepo uspeli – potem pač ni vzroka, da ne bi mogli tudi mi doseči ob naših današnjih otrocih istih vzgojnih uspehov.

Ravno to pa je temeljna zmeta vse naše današnje vzgoje, trdno zakoreninjena v zavesti večine današnjih očetov in mater.

Franc Pediček: Vozli družinske vzgoje, str. 9.

TUDI SMEH JE PRI VZGOJI KORISTEN

Hudo mora biti v takih družinah otrokom, kjer se nikoli ne znajo smejati. Smejati kdaj tako od srca, da imajo vsi občutek, kot da so si za lep čas prezačili vso zatohlost in morečo skrbljivost vsakdanjega življenja... Običajno namreč mislimo, da je mogoče vzgajati samo z resnim in nagubanim obrazom. Smeh in dobro voljo imamo zaradi tega... za nekakšno nepedagoško razkošje.

Navedeno delo, str. 36

Rado Meglič: Kočevje

Še ena Inlesova visoka zmaga

V 10. kolu SRL zmagala tudi Sevnica in igralke Brežice

Medtem ko so Ribničani doma dosegli še eno visoko zmago, so rokometiški Sevnice gostovali v Škofji Loki, vendar je bila tekma prekinjena. Brežičanke so doživele četrto zmago, igralke Lisce pa sedmi poraz.

BOREC - LISCA
16 : 8

Hladen dan je vplival, da igra ni bila najboljša. Sevnice so igrale dobro predvsem v prvem delu igre, toda nepazljivost v obrambi jih je kaznovala: domače rokometiške so odšle na odmor s tremi zadetki prednosti. V drugem delu so Sevnice popustile, to pa so domače razpoložene strelke izkoristile in zasluženo dosegle krepko zmago.

LISCA: M. Plazar, D. Plazar 1, Kovač, Rugelj, Mlinarič 3, Popovič 2, Černelič 2, Svěglič, Pfeifer.

BREŽICE - BELTINKA
16 : 6

Pred okoli 150 gledalci so Brežičanke dosegle četrto zmago proti slabim igralkam Beltinke. V prvem polčasu so gostje dosegle en sam zadetek, precej boljše pa so zaigrale v drugem delu, ko so domačinke popustile. Ta polčas se je končal z dvema goloma razlike za domače igralke, pri katerih se je izkazala Balonova s 7 zadetki.

BREŽICE: Hribernik, Balon 7, Grlic, Štamber 1, Kežman 4, Rožman, Vohgrinc, Četin, Lipej 1, Bah 3 in Levčič.

teli na dobro ekipo. Tekma je bila ves čas izenačena, o zmagovalcu pa je odločila večja borbenost domačih igralcev, pri katerih se je s točnimi strelci izkazal N. Mlakar, saj je dosegel kar 8 zadetkov. (L. S.)

KRKA - STORŽIČ
35 : 4

Novomeške rokometiške so imele za nekaj razredov preslabega nasprotnika. Igralke z Golnika so bile prave začetnice in nikakor niso mogle prebiti obrambe domačink, medtem ko so igralke Krke brez težav dosegale zadetke iz nasprotnih napadov. N. Blažičeva je dosegla 12 golov, Segova pa 11.

nogomet

ELAN - KOČEVJE
0 : 0

Novomeščani, prvi na lestvici ljubljanske podzveze, so si privoščili spodrslijaj v igri s predzadnjim Kočevjem. Čeprav so po izenačenem prvem delu v nadaljevanju oblegali gol Kočevja, niso mogli prebiti čvrste kočevske obrambe. Zaradi medsebojnega obračunavanja sta bila članovec Brakočević in Dobrič iz Kočevja izključena.

BOROVNICA - RIBNICA
3 : 2

V prvenstveni tekmi ljubljanske cone nogometne lige so nogometiški Ribnice gostovali pri enajsterici Borovnice in tekmo tesno izgubili s 3:2. Gostje so vodili še deset minut pred koncem tekme z dvema zadetkoma, ki ju je dosegel Stamenkovič, zaradi nepazljivosti v obrambi pa so srečanje izgubili. (M. G.)

BELA KRAJINA - HRASTNIK
2 : 1

V prvenstveni tekmi ljubljanske cone nogometne lige so v Crnomlju gostovali igralci Hrastnika. Po izenačenem prvem delu, v katerem so imeli domači nogometiški rahlo terensko nadmoč, so igralci Bele krajine v drugem delu zaigrali hitreje in zasluženo zmagali. S to zmago so se Crnomalci povzpeli na prvo mesto. Edini zadetek je dosegel Karin. (M. G.)

Skrbinek tretji

V Litiji je bilo v nedeljo gorsko prvenstvo SRS. Udeležili so se ga tudi kolejarji iz Krškega in Novega mesta. Na prvi, ki je bila dolga 12 km in je imela 400 metrov vzpona, je nastopilo kar 80 kolejarjev. Rezultati: mladinci - 4. Zrimšek (Novo mesto); turisti: člani - 5. Lužar (Krško); mladinci: 3. Skrbinek, 4. Podbršček, 5. Lužar, 8. Puntar, 9. Hočevar in 12. Zupančič (vsi Krško).

Na krožni dirki po Litiji (36 km dolga proga) je v konkurenci članov Krčan Barbič zavzel solidno deveto mesto, Novomeščan Štih pa je bil v konkurenci mladincev odlični tretji.

KRŠKO - KAMNIK
33 : 19

Z odlično igro v napadu in v obrambi je vrsta Krčanov, ki jo je še enkrat uspešno vodil Rudi Iskra, dobesedno zmlela goste iz Kamnika. S to zmago so se rokometiški Krškega na prvem mestu ljubljanske cone rokometne lige še bolj utrdili.

KRŠKO: Gams 8, R. Iskra 7, Mlakar 7, Koman 4, Kovačič 3, Longo 2, Holan 1, Dob in Vid 1.

LESKOVEC - ZAGORJE
14 : 13

V prvenstveni rokometni tekmi zasavske lige so domači igralci nale-

V nedeljo je bil v Novem mestu v telovadnici OŠ Bršljin mladinski rokometni turnir, ki sta ga v počastitev novomeškega občinskega praznika organizirala mladinska aktivna iz Bučne vasi in ŠSD osnovne šole Bršljin. Oglevalo si ga je več kot 100 pionirjev in mladincev. Nastopilo je 13 ženskih in moških ekip, ki so pokazale dober rokomet. Med mladinkami so zmagale igralke Stopič pred prvo ekipo Bršljin in novomeško gimnazijo, med pionirji rokometiški OŠ Bršljin pred OŠ Katja Rupena, OŠ Grm in OŠ Stopiče. Med mladinskimi aktivami so bili najboljši gimnazijci, ki so premagali Bršljin in Bučno vas. Na turnirju so organizatorji izbrali in s knjigo nagradili najboljšo pionirko. To je bila igralka OŠ Bršljin Vilma Galič, najboljša igralca na turnirju pa sta bila gimnazijec Ristič in Blažičeva iz Stopič. Prve ekipe so dobile v spomin na ta turnir, ki bo odslej vsako leto, lepe pokale, ki so jih izdelali mladinci iz Bučne vasi in Kovinarja.

Šport

STARI TRG OB KOLPI - Na osnovni šoli v Starem trgu ob Kolpi se je končalo pionirsko šahovsko prvenstvo za letošnje šolsko leto. Med pionirji je zmagal Kapš, za njim pa so se uvrstili Gregorič, Hrovatin, Sveglj, Muhič in drugi. Med pionirkami je bila najboljša Šterbenčeva, sledijo pa ji Miheličeva, Kobetova, Simičičeva, Kavškova, Majerlova in druge. (K. K.)

KRŠKO - V prijateljski rokometni tekmi med igralci dijaškega doma in mladinci iz Leskoveca so domači brez težav visoko odpravili goste, za katere so igrali razen Olčova sami pionirji. Ugajali so vratar Todorovič, P. Petrič in Božič. (L. S.)

LESKOVEC - Osmea-orientacijskega pohoda, ki ga je organiziral Partizan Slovenije na Otočcu 19. oktobra, so se udeležili tudi člani Partizana iz Leskoveca in dosegli odlični uvrstitvi. Člani (Nande Škrabar, Nande Mlakar in Lojze Šrbar) so zasedli drugo mesto, mladinci (Marjan Urbanč, Dušan Arh in Ciril Puntar) pa odlično deveto mesto. (L. S.)

LESKOVEC - V tekmi zasavske mladinske rokometne lige so v Leskovcu gostovali rokometiški Sevnice in domače premagali 18:7. Za domače so nastopili pionirji, ki so se izkazali z dobro igro. Sevnice so se v tej tekmi izkazali s točnimi strelci, ugajali pa so tudi zato, ker svojih fizično precej šibkejših nasprotnikov niso podcenjevali. (L. S.)

PONIKVE - Nekdanji odlični košarkar ljubljanske Olimpije Drago Peterka nadaljuje svojo športno kariero kot rokometiški. Pristopil je k moštvo Ponikev, ki igra v dolenski rokometni ligi. (M. G.)

RIBNICA - Enajsterica Ribnice je te dni gostovala pri igralcih pobratenege mesta Arcevie. V zanimivi in izenačeni tekmi so Ribničani dosegli zadetek v 28. minuti, ko se je Petrovač po odlični podaji soigralcev otrese obrambnih igralcev Arcevie in dosegel edini zadetek. (M. G.)

RIBNICA - V dolenski rokometni ligi so odigrali 10. kolo, doseženi pa so bili pričakovani rezultati. Največ golov so dosegli rokometiški Ribnice, ki so pred domačimi gledalci brez težav visoko odpravili igralce Cerklje. Rezultati: Semič - Krka 19:12, Sentjerne - Višnja gora 8:14, Crnomelj - Ponikve 26:13, Dobrepjle - Grosuplje 17:15 in Ribnica - Cerklje 32:18. Še naprej vodijo igralci Šmarja, pred Ribnico, Sodražico, Kočevjem, Crnomljem, Semičem, Gradišcem, Sentjernejem in drugimi. (M. GLAVONIČ)

RIBNICA - V zanimivi rokometni tekmi so Ribničani premagali igralce Ponikev s 30:19. Tekma je bila ves čas izenačena, le nekaj minut pred koncem, ko so igralci Ponikev popustili, so Ribničani z zaporednimi zadetki dosegli krepko zmago. (M. G.)

KAJ, KJE, KDO?
V petem kolu prve SOL bodo Novomeščani doma igrali s prouvrščeno Savo, v 11. kolu prve slovenske rokometne lige se bodo Sevnice doma pomerile z vrsto Izole, Brežičanke pa gredo k ljubljanskim igralkam Slovana. Rokometiški Ribnice gredo tokrat po točke k Poletu, Sevnice pa se bodo doma pomerili z dobro Jadranovo vrsto.

ZMAGAL REMONT
Slabo vreme je zadnje dni preprečilo, da bi zaključili vse nastope, ki jih komisija za rekreacijo in šport pri občinskem svetu ZS posveča vsako leto prazniku občine. Zato so zaključek predstavili na november. S tekmovalcem so medtem končali le kegljači. Med moškimi ekipami je prvo mesto zasluženo pripadlo Remontnemu zavodu Bregana s 6.577 točkami, pri ženskah pa ekipi Čateških Toplic, ki je podrla 688 kegljev. Pri ženskah je zmagala Grmovškova iz TOZD Jutranjka Orlica Brežice, pri moških pa Avsič iz Regiona. Skupno je nastopilo 7 ženskih in 18 moških ekip ali več kot 170 udeležencev. Organizacija je bila odlična. Finalne boje igra te dni tudi 6 ekip v malem nogometu, pri čemer vodi Posavje Brežice, v šahu pa je v nepopolnih kolih v vodstvu Remontni zavod Bregana. Ta teden bo še vlečenje vrvi in streljanje z rračno puško.

Na sliki igralci TRIMA, ki so trenutno na drugem mestu

odbojka

Tesen poraz Novega mesta

V II. sloveski odbojarski ligi nov par prvenstvenih točk za Žužemberk

Tudi v četrtem kolu slovenske odbojarske lige so Novomeščani ostali brez zmage, Žužemberčani pa so v drugi slovenski ligi po izenačenem boju premagali Kamno gorico. V Mokronogu so gostovali igralci Ljubljane P. in zasluženo zmagali.

BLAD - NOVO MESTO
3 : 2

V četrtem kolu SOL so Novomeščani gostovali na Bledu. Po dobrem začetku v prvem nizu so drugače osvojili, v tretjem pa močno popustili, saj so ga izgubili kar na tri. Odlično so zaigrali še v četrtem setu, ko so jim Blejčani dali le šest točk.

TURK MED IZENAČENIMI

Na jesenskem teniškem turnirju novomeškega kluba je v finalnem delu turnirja posameznikov zmagal Turk, ki je z 2:1 premagal Uha in Splichala. Vrstni red: Turk 5 zmag, Uhl 4, Splichal 3, Picsek 2, Zorko 1 in Verbič brez zmage. Zanimivo je, da se je od desetih iger prvih petih kar sedem končalo z najtesnejšim izidom - 2:1, kar zgornjo priča o izenačenosti tekmecev.

NOVOMEŠČANI NAJBOLJŠI

Na športnem letališču Rakičan pri Murski Soboti je bilo tradicionalno tekmovalje za „Pomurski pokal“ v kategorijah jadrskih letal, vzpenjačev in gumenjakov. Na tem srečanju slovenskih modelarjev so se Novomeščani predstavili z najboljšo vrsto, ki je dosegla nekaj odličnih rezultatov. Nekateri rezultati - F rezultatov: 3. Jevšček (Nm) 854, ekipno: 1A: 3. Novo mesto; F 1B: 1. Stankovič 526, 2. Suštar (oba Nm), ekipno: 1. Novo mesto; F 1C: 1. Grošelj 848, 2. Jevšček (oba Nm) 447, ekipno: 1. Novo mesto.

MED MOJSTRI - ČEFARIN

Na 3. medrepubliškem turnirju v goju, ki je bil v Novem mestu od 26. do 27. oktobra v počastitev občinskega praznika, je sodelovalo 21 igralcev iz Novega mesta, Zagreba, Reke in Ljubljane.

V mojsrski skupini je tekmovalo 6 igralcev, po dobri in zanesljivi igri pa je zmagal Novomeščan Čefarin s štirimi točkami. V drugi skupini je nastopilo 7 igralcev, zmagal je Ljubljčan Drobež, drugi je bil Novomeščan Kralj. V tretji skupini je nastopilo 8 tekmovalcev. Brez poraza je zmagal član novomeškega go kluba Jakopin.

Turnir je bil izredno kvaliteten, saj je nastopilo kar šest mojsrov in trije mojsrski kandidati. (D. F.)

Na 3. medrepubliškem turnirju v goju, ki ga je organiziral novomeški Go klub, je v mojsrski skupini prepričljivo zmagal Novomeščan Tamar Čefarin.

To je dobro podkovan znanstvenik.

PO SVETU OKOLI

KDO JIH DOBI? — Iz statističnih podatkov, ki jih je pred kratkim objavila italijanska vlada, je razvidno, da delavci v celotni italijanski industriji delajo v letu dni samo devet mesecev. Ostale tri mesece porabijo za letni dopust in stavljanje ali pa ne pridejo na delo zaradi lažjih obolenj (npr. prehlada). Nič čudnega torej, da jih tako pogosto dobi po riti — lira!

NEPRIJETNOST — Neki Fred McKay iz Anglije se je vpisal v šolo joge. K temu ga je prisililo „zaskrbljujoče dejstvo“, da če stoji na eni nogi, ne da bi si pomagal z rokama, ne more več dati v usta palca druge noge. Kakšna neprijetnost za možaka, ki ima že — 93 let!

KAJ BODO REKLI? — Meso iz soje, kruh iz alg itd. — že celo vrsto jedi je mogoče narediti v laboratorijih. Najnovejša vest je prišla iz SZ, kjer so učenjaki naredili tudi umetni kaviar, ki je menda celo boljši in seveda cenejši od naravnega. To že, toda kaj bodo rekli — sladokusci?

„PAMETNI“ — V francoskem mestu Marsacu je bil „sejem psov“, kjer psi niso tekmovali z lepoto, ampak z — modrostjo. Štirinožne „mislece“, ki so lajali odgovore na vprašanja, si je ogledalo več kot deset tisoč dvoonožnih gledalcev. Morda bo kateri od njih prišel na misel in doma „Pazi, hud pes!“ popravil v „Pazi, pameten pes!“

NARAVA IN OTROCI — Naravo imajo gotovo najraje otroci. To je zdaj tudi uradno priznano, kajti v San Anselmu (ZDA) je bila v občinsko skupščino izvoljena tudi neka Atha Mathieu, dvanajstletna deklica, ki je svojo kandidaturo utemeljila — z izčrpno razpravo o zaščiti narave!

IDEJA IN POL — Francoz Charles Peignot je prišel na idejo, dostojno Kolumbovega jajca: plastične steklenice — take odpadke je najtežje uničiti — bi izdelovali v obliki opeke! Prazne bi napolnili s peskom in bile bi priročni gradbeni material. Tako bi najhitreje prišli do hiše okoreli pijanci (kar najbrž ni reklama za to idejo), toda kdo pravi, da se v plastičnih steklenicah prodaja samo alkohol?

INFLACIJA — Gallupov inštitut je objavil rezultate ankete o tem, česa se najbolj boji današnji Američanec. Anketa je pokazala, da je na prvem mestu, in to daleč pred drugim — inflacija. Le — to je kot strah št. 1 navedlo kar 49 odstotkov anketiranih. Ko bi vpraševali Jugoslovane, bi bil rezultat prav gotovo enak ali vsaj približno tak!

POPOLDANSKO VINO — „Zlati“ temelj angleške tradicije — popoldanski čaj ob petih — je ogrožen, in to s francoskim vinom! Po najnovejših podatkih popijejo Angleži za 20 odstotkov manj čaja, zato pa trikrat več vina. Pripravljajo se celo, da bodo vino prodajali v konzervah (kot pivo) ali v prahu (kot kavo). Na zdravje!

Dolenjski list pred 20 leti Novo mesto praznuje

OBCINSKI prazniki imajo pravzaprav dvojni pomen in namen: prvi in glavni je spomin na dogodek iz narodnoosvobodilne borbe, ki je povezan z občino, drugi, s prvim najtesneje združen, pa je kolektivni praznik občanov, slovesen dan. Lani je Novo mesto prvič praznovalo svoj občinski praznik. Spominu naše zmagovite revolucije je postavilo velik spomenik „Pesem svobode“ na Kidričevem trgu, heroje in padle borce NOB, talce in druge žrtve fašističnega krvoletstva pa je počastilo s spominskimi ploščami v pietetno in umetniško urejeni stebriščni lopi na Vratih, kjer stojita tudi doprsna kipa Borisa Kidriča in Stana Rozmana.

URŠNA sela so nekako prirodno središče gornje sušiške doline, bivših kočevskih vasi in naselij pod ljubenskimi hribom. V vasi sami in okolici je vse več delavstva, ki se vsak dan vozi v novomeške tovarne in podjetja na delo. Resnica je, da je šele železnica gospodarsko vzdramila kraj in mu razkrila večje možnosti zaslужka.

21. OKTOBRA je bila na šentjernejškem pokopališču žalna svečanost za padlimi borci in talci, ki so jih bili na ta dan Nemci na svojem pohodu ubili v Senthjernej in drugod ob cesti. V soboto, 24. oktobra, pa so se spomnili Dneva Združenih narodov. Na osnovni šoli so govorili o pomenu tega dneva razredni učitelji. MOST: čez vaški potok na cesti Kočevje — Ljubljana je že dolgo terjal temeljito obnovo. Bil je lesen in ves trhel. Gradnja novega mostu, ki bo zamenjal starega, hitro napreduje in bo most po vsej verjetnosti že letos služil svojemu namenu. Bo betonski in dolg okrog 6 metrov.

ČEPRAV so skoraj vse države na svetu podpisale Deklaracijo Združenih narodov o pravicah človeka, so v arabskih državah trgovine s sužnji, to je z ljudmi, še vedno na dnevnem redu. V Jemenu prodajajo mlade ženske, „uvožene“ iz Indije, Etiopije in ostalih afriških predelov, po 150 dolarjev „komad“. Za izredno lepe sužnje plačujejo bogati Arabci tudi do 2.500 dolarjev. (Iz DOLENJSKEGA LISTA 29. oktobra 1954)

Kaj so pred 80 leti pisale Dolenjske Novice.

Skušnja učencev kmetijstva

Iz Novega mesta 30. oktobra. — Danes je bila na bližnjem Grmu javna letna skušnja učencev kmetijske sadjarske in vinorejske šole. Kot poslušalci so prišli mnogi odlični gospodje. Učenci so sploh dobro odgovarjali ter pričali, da so bili pridni, pa tudi, da se je učiteljstvo res trudilo in žrtvovalo za dobri prosep v šoli. Nekateri odgovori so nas prav iznenadili. Slabše je bilo morda le pri par učencih, ki pa nista prejela od Gospoda niti enega talenta. Tako se je na Grmu dovršilo zopet šolsko leto. Prepričan sem, da je vsejalo marsikako dobro zrnice v našo Dolenjsko, ki bode poglano i rodilo še najboljši plod.

(Osel se je obesil) Na Tezko vodo je prinesel nekemu Belokranjcu osel zito v mlin. Mož je čez noč čakal, da se smelje, a osliča privezal na dolgo vrstico, da se pase po strmini. Zivalca je hlastno segala po travi. Pa ni je sreče brez nesreče — osletu spodrsne na skali, zvali se čez njega ter obvisi nad strmino z zadržanimi

vratom. Zjutraj najde žalostni gospodar svoje živinče obešeno — mrtvo.

Državni zbor se je zopet sešel 16. oktobra. Koalicija je zopet kovala nekatere nove postavbe, od katerih pa ubogi kmet ne sme veliko pričakovati, ker imajo liberalci in židje v zbornici največ veljave. Od teh pa kmet ne more nič dobrega upati.

Na Primorskem se je skovala cela zarota zoper ondotne Slovence, ker ne odnehajo potegovati se za narodne pravice. Lahoni vedno škilijo na Laško, pa jih vendarle vlada bolj podpira nego zveste Slovence in Hrvate.

(Ponudba.) Kovaški, ključavničarski, sodarski, krojaški, mizarški, kolarski in drugi gg. mojstri, kateri potrebujejo za svojo obrt krepkih in zdravih vajencev, naj se pismeno zglasijo pri „vodstvu družbe sv. Cirila in Metoda“.

(Iz DOLENJSKIH NOVIC 1. novembra 1894)

Škodljiva dobra jed

Boljša hrana, ki ima manj vlaknine, je za človeka manj zdrava

V ameriškem medicinskem listu „The Journal of American Medical Association“ je britanski znanstvenik dr. Dennis Burkitt objavil izsledke raziskovanja, v katerem je s svojimi sodelavci prišel do ugotovitve, da imajo mnoge „moderne“ bolezni svoj vzrok v predobro pripravljani hrani. Razlaga se razlikuje od tistih, kakršne smo poznali doslej.

Te ugotovitve podkrepljuje dr. Burkitt tudi z dejstvom, da so bili do leta 1925, ko priprava hrane še ni tako napredovala, v Združenih državah Amerike srčni infarkti redkost, da je bilo do konca prejšnjega stoletja vnetje slepega črevesa ali žolčnika mnogo redkejše, kot je danes. Podobno je z nekaterimi drugimi boleznimi.

Britanski znanstvenik utemeljuje spremembo s tem, da so ljudje prej jedli hrano mnogo slabše prečiščeno. Vsebovala je neprimerno več vlaknine, ki ima posebno vlogo v delovanju prebavnega trakta. Brez teh vlaken se hrana predolgo zadržuje v prebavilih, to pa povzroča nekatera obolenja, ki jih je bilo svoj čas mnogo manj. Kot je znano, je teh vlaken precej v ovojnicah žitnih zrn. Dokler so žito mleli s kamni, je dosti vlaknine ostalo v moki, ko pa so izboljšali mletje in čiščenje, so odstranili ali uničili večji del vlaken. Izboljšali so kakovost moke, hkrati pa poslabšali njeno zdravstveno vrednost.

S tem odkritjem razlagajo tudi, zakaj je v nerazvitih deželah ali deželah, kjer je sestava hrane bistveno drugačna, mnogo manj „modernih“ bolezni. Seveda so še nekateri drugi vzroki, da je tako. Življenje pač ne pozna tako preprostih formul.

Take in še hujše pošasti naj bi skakale s filmskega platna in grabile najlepše „mačke“.

Strah in groza

Student prava je tožil kino zaradi prevare!

Goljufije, mučenja, uboju in veliko drugih oblik nasilja so nekaj povsem vsakdanjega na platnih slovenskih kinodvoran. Kakšno zvezo ima to z vzgojo, s kulturo kot tako (film je končno tudi ena od umetnosti!) in nasploh z našo socialistično ureditvijo, je seveda drugo vprašanje, ki ga na tem mestu ne kaže načenjati. Zato pa bomo navedli primer, ki nazorno kaže, kam lahko pripelje „igranje“ nasilja in groze. Gre za prevaro, ki se je bojo v hotenju po zaslužkarstvu morebiti kmalu poslužili tudi naši kino-trgovci.

V ameriškem mestu Edwardsvillu že dva meseca vrtijo grozljiv film pod naslovom „Mladolletni psihopat sreča Marijo“ (po najnovejših podatkih tega filma do zdaj jugoslovanska kino distribucija še ni odkupila!). Po cellem mestu so izobešeni plakati, na katerih je gledalcem med drugim obljubljeno tudi, da „pošasti prihajajo s platna med publiko in grabijo najlepše „mačke“ iz prvih vrst“ in da „noben od gledalcev ni varen“.

Film si je ogledal tudi neki Ranford Seeger, bruc prava, ki je takoj po končani predstavi stekel k prvemu advokatu in tožil lastnika kina za „prevaro in reklamiranje laži“. Zahteva odškodnino 1100 dolarjev za izgubljeni čas in duševno trpljenje, izzvano s frustracijo, ki je nastala kot posledica dejstva, da se ni zgodilo nič takega, kar je obljubljal plakat.

Po ameriških zakonih bo student menda zlahka dobil tožbo, povsem prepričani pa smo, da je ne bi pri nas, še posebno ne, če bi tožil kino podjetje, da mu je s predvajanjem takega filma vzbudilo dvom o „poštenosti“, socializmu primerni programski usmeritvi našega filmskega tržišča.

S pijačo v smrt!

Ob 40.000 kroničnih alkoholikov in še enkrat toliko ljudeh, ki pijejo na Slovenskem, ni odveč nobena še tako stroga beseda ali dejanje zoper alkoholizem, to najbolj razširjeno obliko omamljanja širom po svetu. Celo prohibicija, popolnoma prepoved alkoholnih pijač, ne bi bila nikakršno mučenje, kajti vse preveč je smrtnih primerov zaradi alkohola. Najbolj pogosta so smrtna obolenja jeter, zato so znanstvene raziskave ponavadi obrnjene prav v to smer.

Mnogi zdravniki so zaradi nagnjenja alkoholikov, da več pijejo kot jedo, prišli do prepričanja, da je pomanjkljiva prehrana odločilna pri obolenjih jeter. Toda po štiriletnih raziskavah sta dva ameriška znanstvenika ugotovila, da pride do obolenj jeter le zaradi pitja,

kajti tudi pri ljudeh, ki veliko pijejo, pa se sicer zadostno hranijo, je lahko alkohol smrtno nevaren za jetra.

Za svoje raziskave sta vzela 26 opic, pavianov, katerih jetra so podobna človeškim, in jih hranila z bogato vitaminsko in beljakovinsko hrano. Pri trinajstih pavianih pa sta nadomestila večji del ogljikovih hidratov z etilnim alkoholom. Opice so reagirale na alkohol tako kot človek, ki spi vsak dan tričetr litra vina. Opijanile so se in kmalu postale popolnoma odvisne od alkohola, kar se je pokazalo potem, ko ga niso več dobile; pri dveh opicah je namreč prišlo celo do hujše oblike deliriuma tremensa.

Čeprav so imele opice zadostno prehrano, jih je vseh trinajst, ki so dobivale alkohol, po štirih letih obolelo na jetrih. Sedem so se jetra zamastila, štiri so dobile alkoholni hepatitis, dve pa cirozo jeter. Raziskovalca sta uporabljala samo čist alkohol, zato so bili toksični učinki očitno posledica alkohola. Torej ne držijo dognanja nekaterih, ki trdijo, da pride do obolenj jeter pri ljudeh zaradi različnih nečistosti in dodatkov v pivu, vinu ali žganju.

Povsem drži, da obolenj zaradi alkohola ni mogoče preprečiti z dobro prehrano, ampak samo tako, da pijemo čim manj ali sploh nič, kar je še najbolje.

Tolovajeva smrt

Nekdaj so na samotnih potih tolovaji čakali na popotne. Jemali so jim novce in drugo, kar so imeli s sabo. Ako se je kdo branil, so udarili po siromaku, da je bil ves pretepen ali pa celo ob življenje.

Ni čudno, da so sodniki v tistih časih ujete tolovaje obsodili na smrt in rabelj je imel obilo dela. Marsikateri tolovaj je pred množico zijal obvisel na vešalih v opomin vsem tistim, ki so hodili po krivih potih.

Dandanes na cestah ni več tolovajev. Zdaj prihajajo v hiše in tako je bilo tudi v Tozbanji vasi, kjer se je Perov Pavel tepel z enim. Ko sem prišel k njemu, je ravno orodje popravljal pred skednjem.

„Pa si se ga rešil, mar ne?“ sem ga ogovoril.

„Jaz prav nič. Starost me bo rešila, starost.“

Presedel se je na tla in začel razkladati: „Vidiš, star sem že, pa sem za vse sam. Takrat sem pozno zvečer rogovitil po kuhinji in slišal rop v izbi. Zgrabil sem nož,

da sem se počutil bolj močnega, in stopil v izbo ter zavpil: „Stoj! Ako se bojiš smrti, ne gani se!“ Tolovaj se mi je najprej zarežal kot tebi Brdavs na Dunaju, potlej sva se pa spoprijela. Nož sem trdno držal pred sabo. Ko me je zgrabil, se mu je zasačil v trebuh, da je precej zastokal. Kleše okoli vratu so popustile in on se je ranjen umaknil skoz okno, od koder je prišel.

Bil sem ves iz sebe, tako da sem šele zjutraj zvedel, kako je bilo potlej. Imel je še pajdaša. Hotela sta k zdravniku, vendar ni bilo pomoči. Vidiš, v celem življenju nisem nikomur storil kaj zalega, na, stara leta imam pa to!“

„Branil si se, zato se nimaš česa bati,“ sem ga tolažil.

„O, ne. Govoril sem z jezičnimi dohtarji, pa so me poučili, da sem jaz kriv. Le starost me lahko reši ričeta in črne luknje. Ako je tako, potlej se še v svoji hiši ne bi smel braniti pred tolovaji.“

MARTIN KRAPAN

17. Naša prijatelja sta dirjali svarit presvitelega cesarja na belem konju. „Kaj ne poveš?“ se je čudil z njim, ko so predenj privedli pota. Ljubše bi pač bilo gospod pred njimi lagal. Nič kaj se je pa zbobnati vojsko skupaj, naj zidje ...

Zasnove programov samoupravnih interesnih skupnosti s področja skupne porabe za leto 1975

V OBČINI RIBNICA

SPOŠTOVANI DELAVCI IN OBČANI!

Načrtovanje razvoja kot tudi dogovarjanje o programih dela interesnih skupnosti izhajata iz nalog, ki so pred temeljnimi in skupnimi organizacijami združenega dela. Zato so programi interesnih skupnosti okvirni in želijo seznaniti javnost in omogočiti vsakomur besedo o teh programih ter nato neposredno odločanje o obsegu in kvaliteti dela teh interesnih skupnosti.

Pričakujemo, da bodo vse temeljne organizacije združenega dela razpravljale o teh vprašanih do 15. novembra 1974, da bi lahko v novembru na osnovi stališč delavcev v

OZD in TOZD uskladili programe med dejavnostmi, jih ovrednotili in se po tem s samoupravnimi sporazumi dogovorili o delu v letu 1975.

Podčrtati želimo pomen tega dogovarjanja za razvoj družbenih dejavnosti v letu 1975, ker te dejavnosti lahko veliko prispevajo k naporom gospodarstva za obči napredek naše skupnosti.

KOORDINACIJSKI ODBOR
ZA DRUŽBENO DOGOVARJANJE
IN SAMOUPRAVNO SPORAZUMEVANJE
V OBČINI RIBNICA

IZHODIŠČA PROGRAMA TEMELJNE IZOBRAŽEVALNE SKUPNOSTI RIBNICA ZA LETO 1975

UVOD

Po načelih ustave so delovni ljudje in občani v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela, delovnih skupnostih, samoupravnih interesnih skupnostih ter v krajevnih skupnostih v letu 1974 prvič samostojno sprejemali programe samoupravnih interesnih skupnosti in se odločali za združevanje sredstev za njihovo uresničitev. S takim samoupravnim delovanjem moramo delovati tudi v bodoče, zato dajemo v razpravo zasnovo programa TIS Ribnica z željo, da bi vsi delovni ljudje in občani o predlaganih izhodiščih razmišljali in v razpravi s konkretnimi predlogi oziroma pripombami pripomogli, da bo program dobil takšen obseg in vsebino, da bo njegova izvršitev pomenila nadaljnji korak naprej na področju vzgoje in izobraževanja.

Vsi delovni ljudje in občani so letošnje leto k programu vzgoje in izobraževanja pristopali dokaj odgovorno, prepričani pa smo, da bodo, upoštevajoč pomen vzgoje in izobraževanja, pokazali odgovornost, ko bodo sprejemali program za leto 1975 in sprejemali odločitve o združevanju sredstev za njegovo uresničitev.

IZHODIŠČA PROGRAMA

Temeljna izobraževalna skupnost Ribnica bo v letu 1975 izvajala vse tiste dejavnosti, ki izvirajo iz zakonskih in drugih predpisov, pa tudi dejavnosti, ki so v skladu s sprejetimi družbenopolitičnimi dokumenti in so sestavni del celotnega vzgojno-izobraževalnega procesa. Tako bodo vsi delovni ljudje in občani v okviru TIS Ribnica združevali sredstva za:

- obvezno osnovno šolanje učencev s svojega območja
- šolanje otrok z motnjami v duševnem razvoju s svojega območja v posebni osnovni šoli,
- financiranje vzgojnih posvetovalnic,
- kritje prevoznih stroškov učencev osnovnih šol,
- financiranje vzgojnega dela v vzgojnovarstvenih oddelkih za predšolsko in šolsko mladino,
- sofinanciranje glasbene šole,
- sofinanciranje delavske univerze in osnovnošolskega izobraževanja odraslih,
- štipendiranje učencev in študentov, ki se pripravljajo za učiteljski in vzgojiteljski poklic,
- pomoč učiteljem in vzgojiteljem, ki dopolnjujejo svojo strokovno izobrazbo,
- stimuliranje pedagoških delavcev, ki poučujejo na težkih delovnih mestih,
- regresiranje poučnih ekskurzij,
- male šole,
- testiranje šolskih novincev,

- interesne dejavnosti,
- šolsko prehrano,
- podaljšano bivanje učencev,
- varstvo učencev - vozačev,
- šolo v naravi,
- brezplačne učbenike,
- strokovno službo TIS,
- hospitacijsko dejavnost,
- odplačilo, anuitet za najeta posojila pri gradnji šolskih stavb.

Obvezno osnovno šolanje učencev in šolanje otrok z motnjami v duševnem razvoju

a) Vrednotenje učiteljevega dela še ni doseglo tiste stopnje, kot bi jo glede na značaj in pomembnost učiteljevega dela moralo. To nam dokazuje veliko pomanjkanje pedagoških delavcev, nezadosten odziv učencev za pedagoški poklic, beg pedagoškega kadra v druge poklice in podobno. V letu 1975 si bomo morali prizadevati, da bomo pedagoškim delavcem zagotovili vsa sredstva, ki jim pripadajo po veljavnih samoupravnih sporazumih, v skladu z opravljenim delom, s širšo družbeno akcijo pa bo potrebno doseči takšno vrednotenje pedagoškega poklica, da ne bo prihajalo do odliva kadrov, da se bodo mladi pogosteje odločali za pedagoški poklic, kajti le na ta način bomo lahko zagotovili zadostno število strokovno usposobljenega pedagoškega kadra.

b) Poleg osebnih dohodkov je potrebno vzgojno-izobraževalnim zavodom zagotoviti tudi sredstva za materialne izdatke. Višina sredstev za materialne izdatke se določa na osnovi sredstev, porabljenih za ta namen v preteklem letu, povečan za določen odstotek. Tak način vrednotenja višine sredstev za materialne izdatke ni ustrezen, ker odstotek povečanja sredstev ne ustreza dejanskemu povečanju materialnih stroškov. V letu 1975 bomo morali izdelati tudi merila za razdelitev sredstev posameznim vzgojno-izobraževalnim zavodom.

c) V posameznih vzgojno-izobraževalnih zavodih na območju drugih TIS se šolajo tudi otroci iz območja TIS Ribnice. To so otroci, ki so težje razvojno moteni, pa v občini Ribnica zanje nimamo ustrezno organiziranega pouka. Ker v posebni šoli Ribnica niso organizirani vsi oddelki zaradi majhnega števila otrok, se tudi lažje razvojno moteni otroci šolajo na območju drugih TIS. Sredstva za njihovo šolanje mora zagotoviti TIS Ribnica.

d) Osnovnim šolam je potrebno zagotoviti sredstva za amortizacijo nepremičnin. Amortizacija se obračunava po minimalnih stopnjah, ki jih predpisuje zakon. Šole združujejo 75 % amortizacije pri TIS Ribnica, 25 % pa jo zadržijo same.

e) Za ustrezno nadomestitev opreme in učil je potrebno šolam zagotoviti tudi sredstva za njihovo amortizacijo.

Vzgojno – svetovalno delo

Glede na to, da v Ribnici svetovalna služba ni organizirana, bo TIS z Vzgojno posvetovalnico Ljubljana sklenila ustrežno pogodbo za svetovalno delo za otroke z območja občine Ribnica.

Prevozi šolskih otrok

Pravico do brezplačnega prevoza imajo vsi tisti učenci, ki so oddaljeni od šole nad 4 km. Ker imamo v naši občini okrog 30 % učencev-vozačev, dajemo vsako leto veliko sredstev za njihov prevoz. Tudi v letu 1975 bomo zagotovili brezplačen prevoz vsem učencem, ki so do tega upravičeni.

Vzgojno delo v vzgojno-varstvenih oddelkih

V občini Ribnica deluje pet vzgojno-varstvenih oddelkov: štirje oddelki v osnovni šoli Ribnica, en oddelek pa v osnovni šoli Sodražica.

Občina Ribnica ima zelo majhen odstotek predšolskih otrok vključenih v vzgojnovarstvenih oddelkih, kar je posledica pomanjkanja prostora predvsem v sami Ribnici. V letu 1975 si bomo prizadevali, da bi v vzgojno-varstvene oddelke vključili čimbeč otrok. V Ribnici nameravamo odpreti še dva vzgojnovarstvena oddelka (enega v Sodražici, enega v Loškem potoku), tako da bi v občini Ribnica v letu 1975 delovalo sedem vzgojno-varstvenih oddelkov. Da bi se vsaj delno približali načelu, da je potrebno vsem otrokom zagotoviti enake možnosti pred vstopom v osnovno šolo, programiramo v letu 1975 tudi potujoče vrtnice odprtega tipa. Tako naj bi deloval potujoči vrtec v Ribnici, Dolenji vasi, Jurjevici, Sušju, Sodražici, Sv. Gregorju in Loškem potoku. Potujoči vrtec bi deloval enkrat na teden po 3 ure na dan. Za izpeljavo te naloge bi bilo potrebno zagotoviti ustrezne prostore, plačilo nadurnega dela in prevoz vzgojiteljic in zagotoviti sredstva za najnujnejša didaktična sredstva. Krajevne skupnosti bi se morale pri izpeljavi te naloge kar najbolj angažirati.

Sofinanciranje glasbene šole

V letu 1975 bomo morali glasbeni šoli Ribnica zagotoviti sredstva za osebne dohodke pedagoških delavcev, po enakih kriterijih kot osnovne šole pa tudi sredstva za administrativno tehnično osebje. Glasbena šola si bo morala prizadevati, da se kadrovsko okrepi predvsem z redno zaposlitvijo strokovno usposobljenih pedagoških delavcev.

Štipendiranje

V letu 1975 bo TIS Ribnica izvajala štipendijsko politiko, ki izhaja iz družbenega dogovora in samoupravnega sporazuma o štipendiranju. Prizadevala si bo, da si bo s štipendijsko politiko zagotovila predvsem tiste kadre, katerih pomanjkanje je najbolj pereče (učitelji razrednega pouka).

Sofinanciranje delavske univerze in osnovnošolskega izobraževanja odraslih

TIS Ribnica bo v letu 1975 sofinancirala delovanje delavske univerze. Zagotovila bo sredstva za osebne dohodke strokovnega sodelavca za družbenopolitično izobraževanje in krila stroške osnovnošolskega izobraževanja odraslih na osnovi realiziranega programa delavske univerze.

Pomoč učiteljem in vzgojiteljem, ki dopolnjujejo svojo strokovno izobrazbo

Da bi izboljšali kadrovske strukture v osnovnih šolah, bo TIS Ribnica v letu 1975 namenila tudi sredstva za pomoč učiteljem, ki si pridobivajo ustrežno strokovno izobrazbo.

Stimuliranje pedagoških delavcev, ki poučujejo na težkih delovnih mestih

Po kategorizaciji šol, ki jo je opravila RIS glede na težavnost dela, spada osnovna šola Loški potok v 4. kategorijo, podružnični šoli na Gori in pri Sv. Gregorju pa v 3. kategorijo. Dodatek za učitelje iz 4. kategorije znaša 200.– din, iz 3. kategorije pa 400.– din na mesec. Glede na to, da je kadrovska zasedba najslabša prav na šolah, ki so odmaknjene od občinskega centra, predvidevamo v letu 1975 povečanje dodatka za 50 %.

Regresiranje poučnih ekskurzij

V letu 1975 bomo namenili določena sredstva za regresiranje poučnih ekskurzij učencev 5. do 8. razreda. Ekskurzija je zelo

primerna oblika za vzbujanje interesov učencev, prav tako pa tudi oblika za utrjevanje znanja, pridobljenega v šoli.

Mala šola

Z delovanjem male šole vsaj delno odpravljamo tisto vrzel, ki nastaja zaradi premajhnega vključevanja otrok v organizirano predšolsko vzgojo. Pozitivni rezultati male šole se kažejo predvsem v tem, da imajo otroci manj težav pri vključevanju v razredni kolektiv in pri vzpostavljanju odnosov z drugimi otroki in učiteljem, izoblikujejo se delovne in kulturne navade, otroci pa so tudi bolj motivirani za šolsko delo. Prostorski, predvsem pa kadrovski problemi nam onemogočajo organiziranje celoletne male šole, v letu 1975 pa programiramo delovanje male šole s 120-urnim programom. V letu 1974 je mala šola delovala po 100-urnem programu.

Testiranje šolskih novincev

Tudi v letu 1975 bo izvršeno testiranje – ugotavljanje šolske zrelosti vseh novincev.

Interesne dejavnosti

Interesne dejavnosti na šolah so zelo razvite. Na šolah delujejo številni tehnični, kulturno-estetski in drugi krožki oziroma dejavnosti, v okviru katerih se uspešno razvijajo individualne sposobnosti učencev in oblikujejo njihove osebne lastnosti. Tudi v letu 1975 bomo za izvajanje te dejavnosti zagotovili ustrezna sredstva.

Šolska prehrana

Prizadevali si bomo, da bo kar največ otrok prejelo šolsko malico. Predvsem moramo zagotoviti prejetje šolske malice socialno ogroženim otrokom, skrbeti pa tudi za izboljšanje šolskih malic.

Podaljšano bivanje

V letu 1975 še nimamo realnih možnosti za uvedbo celodnevne šole. Tudi z vključevanjem otrok v oddelke podaljšane bivanja močno zaostajamo in smo daleč pod republiškim povprečjem. Šele v letu 1973 je pričel z delom prvi oddelek podaljšane bivanja v osnovni šoli Ribnica, v letu 1974 pa sta delovala dva oddelka.

V letu 1975 imamo v načrtu odpreti vsaj še en oddelek ali dva oddelka podaljšane bivanja v Ribnici; v osnovni šoli Sodražica in osnovni šoli Loški potok pa zaradi nezainteresiranosti staršev s teh območij ne predvidevamo oddelkov podaljšane bivanja. Potrebe narekujejo organiziranje enega oddelka podaljšane bivanja tudi v posebni osnovni šoli Ribnica.

Varstvo vozačev

V času med končanim poukom in odhodom avtobusa je na vseh šolah, ki imajo vozače, organizirano varstvo. Ta čas učenci najbolj smotno izkoristijo za učenje pod učiteljevim nadzorstvom. Tudi v letu 1975 bomo zagotovili sredstva za izvajanje varstva vozačev.

Šola v naravi

Šola v naravi je posebna sodobna oblika šolskega dela, ki temelji na tem, da ves oddelek odide s svojim razrednikom in učitelji telesne vzgoje na smučarske terene, oziroma v obmorske kraje, kjer nadaljuje šolsko delo, ves prosti čas pa je posvečen pouku smučanja in plavanja. Šola v naravi je organizirana za učence 4. razredov na morju, za učence 5. razredov pa na snegu. Šola v naravi je že do sedaj pokazala izredne rezultate, zato jo moramo izvajati tudi v prihodnje. V sodelovanju s Temeljno telesno kulturno skupnostjo bomo delovali na tem, da bodo učinki šole v naravi čim večji.

Brezplačni učbeniki

TIS Ribnica je vsako leto nabavila učbenike za pouk moderne matematike. V letu 1975 bo nabavila učbenike nove matematike za 5. razred, da pa bi napravili drugi korak za uresničitev težnje, naj bi vsem učencem zagotovili brezplačne učbenike, programiramo za leto 1975 nabavo vseh učbenikov za učence prvih razredov.

Strokovna služba TIS

Tudi v letu 1975 bomo morali zagotoviti sredstva za strokovno službo TIS. Zagotoviti bo potrebno sredstva za osebne

dohodke tajnika TIS, za plačilo storitev, ki jih opravlja Računovodski biro Ribnica, in sredstva za materialne izdatke.

V občini Ribnica ni organizirane svetovalne službe, saj nobena šola ne zaposluje psihologa, socialnega delavca in pedagoga. V letu 1975 programiramo organiziranje svetovalne službe v okviru TIS, zato bomo razpisali navedena delovna mesta. Če bo razpis uspel, bo potrebno zagotoviti sredstva za osebne dohodke navedenih delavcev.

Financiranje hospitacijske dejavnosti

Ker je RIS prenehala financirati hospitacijsko dejavnost, bo poleg ostalih TIS tudi TIS Ribnica prispevala svoj delež, da se bo ta nujna dejavnost izvajala tudi v bodoče. Zavod za šolstvo — OE Ljubljana bo v skladu s svojim programom določil, kakšna bo udeležba TIS Ribnica pri izvajanju tega programa.

Odplačilo anuitet

V program za leto 1975 vključujemo tudi odplačilo anuitet za najeta posojila pri izgradnji šolskih stavb. Za odplačilo teh obveznosti bo potrebno zagotoviti sredstva s posebno stopnjo.

V letu 1975 bo potrebno storiti prve korake za izgradnjo šolskega športnega centra v Ribnici (zaprti bazen in telovadnica), saj je pri gradnji šolskih prostorov popolnoma izostala izgradnja potrebnih športnih objektov, kar zelo otežuje normalno delovanje šol. Skupaj s TTKS in vsemi krajevnimi faktorji se bo potrebno lotiti izdelave idejnega in glavnega projekta in določiti lokacije za navedene športne objekte.

Popolnoma odprto ostaja vprašanje izgradnje oziroma adaptacije šolske kuhinje v Ribnici. Da bi se to vprašanje rešilo v sklopu izgradnje novega vrtca, je vprašljivo, saj je glede na značaj prehrane posameznih kategorij otrok in števila otrok skupno organiziranje prehrane zelo oteženo.

Zaključek

Naj ob zaključku predlagane zasnove programa poudarimo predvsem to, da zajema program predvsem tiste dejavnosti, ki se opravljajo že vrsto let, saj je bilo pri sestavi zasnove programa upoštevano, da finančne možnosti niso neomejene. V zasnovo programa smo vključili dodatno le tiste dejavnosti, v katerih je nujno, da storimo korak naprej, s finančne strani pa predstavljajo v danih pogojih najracionalnejšo rešitev (povečanje vzgojno-varstvenih oddelkov v obstoječih prostorih, povečanje oddelkov podaljšanega bivanja, organizacija potujočih vrtcev in podobno).

Temeljno izobraževalna skupnost
Ribnica

DOGOVOR O USMERITVI RAZVOJA KULTURNE DEJAVNOSTI V OBČINI RIBNICA ZA LETO 1975

Pričujoča usmeritev je nastala sredi priprav za dolgoročni načrt razvoja kulturne dejavnosti v občini Ribnica. Brez dvoma je treba upoštevati, da so družbene potrebe po kulturi narekovele hitrejšo nastajanje posameznih dokumentov s področja kulture, kot pa smo bili sposobni organizirati delo z novimi metodološkimi prijemi. Za opredelitev po novih ustavnih določilih je treba brez dvoma več časa in študijskega dela ter jasnosti pri izdelavi programov temeljne kulturne skupnosti, kar pa mora biti v skladu s hotenji in potrebami na kulturnem področju v občini Ribnica.

Naša usmeritev brez dvoma še odseva nekatere slabosti dosedanjih prijemov na področju planiranja in nemoč pri tako šibko organiziranem delu v temeljni kulturni skupnosti. Poleg tega našo zasnovo in podobo kulturne dejavnosti krnijo pomanjkljivosti, kot so nepopoln vpogled v razvitost posamezne kulturne dejavnosti in kulturno življenje na posameznih območjih, neproučenost kulturnih potreb in seveda neobdelana metodologija. Našteto sicer proučuje izvršilni odbor TKS Ribnica oz. posamezne delovne skupine, vendar ni pričakovati, da bi se v krajšem času dokopali do uporabljivih rešitev. Delo na teh področjih naj bi dalo kolikor toliko trden odgovor na vprašanje, katere sestavine razvoja na kulturnem področju je sploh smiselno predvidevati za nadaljnji razvoj kulture in za katera področja je tako predvidevanje le iluzija, da bi lahko načrtovali.

Pri tem pa moramo povedati, da kulturna dejavnost v ribniški občini zaostaja za dejavnostjo v drugih občinah in da se je treba v naslednjem obdobju dogovoriti o tem, kakšen naj bo kulturni minimum na našem področju. Menimo, da je določitev takega minimuma osnova dogovarjanja o tem, kaj hočemo in koliko hočemo, da se bo izvedlo na področju kulture v določenem časovnem obdobju. Temeljno kulturno skupnost je treba izpolniti tako, da se bodo preko delegatskih razmerij izrazila avtentična hotenja neposrednih delavcev in vseh delovnih ljudi, da bo mogoče splošne družbene interese uskladiti z uresničevanjem kulturne politike v občini. Spodbujanje ustvarjalnih naporov mora biti ena od bistvenih sestavin kulturne politike.

V letu 1974 je znašala prispevna stopnja 0,39 % od osebnih dohodkov in davčne osnove ter 0,18 % za prispevek KS Slovenije. Posebno prispevna stopnja za temeljno kulturno skupnost Ribnica je za kritje potreb in, kot že rečeno, kulturnega minimuma absolutno prenizka in ni bilo mogoče pokrivati niti osnovnih dejavnosti na ravni iz leta 1973.

Za leto 1975 je nujno predvidevati prispevno stopnjo, ki bi zagotovila normalno delo in poslovanje temeljne kulturne skupnosti, predvsem po naslednjih dejavnostih:

KNJIŽNIČARSTVO

KNJIŽNIČARSTVO je v občini Ribnica premalo razvito, saj obstajajo le centralna knjižnica v Ribnici ter dve manjši knjižnici, in sicer v Loškem potoku in Sodražici. Fond knjig je premajhen, da bi lahko zadovoljil najširši krog bralcev, prav zato pa pada tudi število izposojenih knjig v vseh knjižnicah. V tem pogledu spada občina Ribnica v nerazvito področje ter je doslej prejela tudi dotacijo Kulturne skupnosti Slovenije. Urejeni niso niti prostori, še manj pa je zadovoljivo urejeno personalno vprašanje.

Za leto 1975 je treba zagotoviti knjižnicam normalno nabavo knjižnega fonda, posodobiti opremo in kadrovsko urediti vprašanje knjižničarstva. Samo za osebne dohodke knjižničarjem oz. njihove nagrade s prispevki je treba v tem letu dati približno 100.000,00 din, za nabavo knjig pa nadaljnjih 80.000,00 din, medtem ko moramo za prostorsko ureditev centralne knjižnice v Ribnici počakati, da bo dograjen Dom narodne obrambe, v katerem bo imela svoje prostore tudi knjižnica; s tem se bo ločila od Delavske univerze, ki je po svojem namenu izobraževalnega značaja.

SPOMENIŠKO VARSTVO

SPOMENIŠKO VARSTVO je v preteklih letih ob pomoči Kulturne skupnosti Slovenije doseglo zavidljive uspehe. Izvaja ga po naših naročilih in Regionalni zavod za spomeniško varstvo v Ljubljani. Doslej so skoro dokončana dela na Novi Štifti, popolnoma je dokončana kmečka hiša na Pugledu, začeta pa so varstvena dela na ortneškem gradu in v kapelici Ortnek. V letu 1974 so bila za to dana precejšnja sredstva, vendar je vsa dela nujno dokončati, čeprav se zavedamo, da tega v letu 1975 še ne bo mogoče, ter bomo morali obravnavati to vprašanje v naših dolgoročnejših načrtih.

ARHIVSKO VARSTVO

ARHIVSKO VARSTVO izvaja za občino Ribnica Zgodovinski arhiv v Ljubljani. Tudi v letu 1974 ni bilo mogoče urediti vprašanja prostorov arhiva ter je še sedaj celotno arhivsko gradivo, ki pa ga polagoma urejajo, izpostavljeno zaradi nemogočih prostorov raznim vremenskim in drugim napriličam ter raznašanju in uničevanju. Z odbiranjem gradiva je treba v letu 1975 nadaljevati v občinskih institucijah, samoupravnih interesnih skupnostih in organizacijah združenega dela. Glede tega je bilo že precej narejenega, vendar še ne dovolj in ne dovolj sistematično. Pri tem je glavna prostorska rešitev centralnega arhiva.

RIBNIŠKI FESTIVAL

RIBNIŠKI FESTIVAL je v občini Ribnica organizator za vse kulturne prireditve. Ker postavljamo vprašanje kulturnega minimuma v ribniški občini in menimo, da so delovni ljudje naše občine željni kulture, naj bi obsegal poleg drugih dejavnosti najmanj 6 predstav različnih dramskih del, ki bi se po možnosti podvojile z gostovanji ansamblov v Loškem potoku ali Sodražici oz. Dolenji vasi. Festivalski odbor naj bi angažiral poleg profesionalnih odrov tudi kvalitetne amaterske gledališke skupine, ki

so včlanjene v ZKPO. Da bi Festival redno deloval, potrebuje v letu 1975 najmanj 80.000,00 din, preostanek pa bi se natekel iz vstopine.

LIKOVNA UMETNOST IN RAZSTAVE

LIKOVNA UMETNOST IN RAZSTAVE v „Petkovi galeriji“ v Ribnici so v letu 1974 dosegle velik napredek. Organizirano je bilo 8 razstav različnih slikarjev. Ogledalo si jih je 6.320 prebivalcev. To pomeni, da je likovna umetnost dosegla v Ribnici določeno afirmacijo, to pa nujno terja tudi več finančnih sredstev. Vstop na razstave je brezplačen, stroški razstav pa se iz leta v leto večajo, saj je treba organizirati razstavo, pripeljati slike in jih odpeljati, poskrbeti za strokovno vodstvo na razstavi ter za varstvo razstavljenega gradiva. Kljub temu pa domači likovniki delajo in v okviru galerije razstavljajo, čeprav za to ne dobe nikakega povračila. Domačo likovno umetnost je treba še bolj podpreti, obenem pa zagotoviti v prihodnjem letu 1975 najmanj 8 razstav zunanjih umetnikov.

GOSTOVANJA GLEDALIŠKIH IN GLASBENIH SKUPIN

GOSTOVANJA GLEDALIŠKIH IN GLASBENIH SKUPIN bo organiziral Ribniški festival in naj ta dejavnost spada v njegovo področje. Kljub temu je treba zagotoviti dodatna sredstva za glasbene skupine.

DELOVANJE

ZVEZE KULTURNO-PROSVETNIH ORGANIZACIJ

DELOVANJE ZKPO zajema delo vseh KUD v občini Ribnica s celotno dejavnostjo, torej dramske skupine, pevske zборе, lutkarske krožke in odre, likovno ustvarjalnost in drugo. V občini imamo 6 kulturno-prosvetnih društev, ki so vsa na amaterski osnovi. Celotno ZKPO je nujno konsolidirati, izvoliti občinsko vodstvo in vključiti vse KUD v ZKPO in preko njega v TKS Ribnica. Delovne skupine v posameznih društvih pa naj bi se organizacijsko in programsko vezale z odgovarjajočimi skupinami oz. zvezami v okviru ZKPO Slovenije ter tako dosegle trdnejšo osnovo za svoj nadaljnji razvoj na področju kulture.

PEVSKI ZBORI

PEVSKI ZBORI v naši občini nadaljujejo tradicijo, ustanavljajo pa se novi zbori. Pri sedanjih razpoložljivih sredstvih je bilo nemogoče dovolj stimulirati delo teh zborov, da o šolskih pevskih zborih, ki imajo velikanski delež pri izvajanju programov na raznih proslavah in prireditvah, niti ne govorimo. Financiranje v naši občini bi moralo biti v bodoče usmerjeno tako, da bi vsak dejavnik, ki količkaj pomeni v kulturi, dobil ustrezno kvantifikacijo tudi v proračunu temeljne kulturne skupnosti Ribnica, vendar le na osnovi v naprej določenih programov in po izvršenem delu.

PRIJATELJEVA PLAKETA

PRIJATELJEVA PLAKETA je bila programirana že v letu 1974, in sicer skupno s TKS Kočevje. Plaketa naj bi ne imela značaja finančnega stimulansa, temveč bi bila najboljšim društvom in posameznikom le moralno priznanje za njihovo delo in uspehe v kulturnem življenju in organizaciji tega v občini.

Kljub temu je bilo glede podeljevanja te plakete narejenega precej, saj so bila izdelana pravila o podeljevanju plakete, dogovarjamo pa se tudi s TKS Kočevje o skupni akciji v tem pogledu, kar bo zadevo za oba partnerja porenilo.

MUZEJSKA ZBIRKA

MUZEJSKA ZBIRKA v Ribnici je nastala v letih, ko je še delovalo Muzejsko društvo Ribnica. Od tega časa se zbirka ni dopolnjevala niti ni dokončno urejena in razstavljena. To pomeni ogromno škodo za kulturo v Ribnici. Muzejsko zbirko je treba dokončno urediti tudi prostorsko, pri čemer bo treba dati določena sredstva za ureditev stolpa, kjer bi se razstavili eksponati domače obrti iz Ribniške doline. Še vedno pa ostaja odprto vprašanje razstavitve gasilske opreme, ki ima v Ribniški dolini stoletno tradicijo.

Obisk domačih in tujih turistov, ki si ogledajo muzejsko zbirko, oziroma eksponate, ki so že doslej razstavljeni, je iz leta v leto večji. Ta bi se brez dvoma še povečal, ko bi bili na razpolago dodatni prostori, saj že dosedanji eksponati iz življenja in dela domačih suhorobarjev in lončarjev obiskovalca

močno pritegnejo. Doslej so bile o muzejski zbirki izrečene le pohvale, kar pa nas zavezuje, da prizadevanja Ribniškega muzeja bolj podpremo, kot smo ga lahko doslej.

PROFESIONALIZACIJA

KULTURNE SKUPNOSTI RIBNICA

PROFESIONALIZACIJA KULTURNE SKUPNOSTI RIBNICA je bila načrtovana že v letu 1974, vendar zaradi pomanjkanja strokovnega kadra in tudi finančnih sredstev ni bila izvedena. V redno delovno razmerje bi sprejeli samo tajnika, ki bi profesionalno opravljal tajniške posle TKS in ZKPO. Obremenitev bi bila polna, ker bi se moral precej gibati na terenu, pomagati pri ustanavljanju KUD in aktivizaciji amaterskega kulturnega poustvarjanja.

INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE

INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE je dokaj pereč problem v ribniški občini z ozirom na to, da vedno primanjkuje sredstev. V letu 1974 je TKS dala iz svojega proračuna 120.000,00 din za DC-16 v Dolenji vasi, komaj 25.000,00 din pa za prekritje strehe v gradu. Občina Ribnica je po kulturnih objektih med zadnjimi občinami v Sloveniji. Kulturni minimum pa predvideva, naj bi bila v vsaki krajevni skupnosti najmanj ena dvorana, kjer bi se lahko predvajali filmi (potujoči kino), bile dramske in pevske prireditve, delovali folklorni krožki itd. Iz tega sledi, da bo treba dati za te namene dosti več sredstev, kot smo jih doslej, ter da bo treba prispevati del sredstev tudi za nove gradnje.

OSTALO

V letu 1975 bo nujno treba bolj skrbeti za lutkovna gledališča na šolah, oživiti godbo na pihala, ki naj bi se zopet ustanovila v Ribnici (vprašanje dirigenta!), reševati vprašanje financiranja glasbene šole in glasbene poustvarjalnosti v Ribnici in urediti vrsto zadev s področja kulture. Izvršilni odbor, njegove strokovne komisije in skupščina TKS pa bodo morali dobro pretehtati, kako bodo obračali finančna sredstva. Načelo naj bo: Nihče ne more dobiti finančnih sredstev, če ni opravil dela, ki ga je programiral in je bilo okvantificirano v skupnem programu TKS.

ZAKLJUČEK

Iz gornjih nalog sledi, da je program za leto 1975 dokaj obsežen, njegova realizacija pa je odvisna od nas vseh, predvsem pa od interesne skupnosti, ki bo morala znati pravilno usmerjati kulturno življenje v občini.

Temeljna kulturna skupnost
RIBNICA

PROGRAM TEMELJNE TELESNOKULTURNE SKUPNOSTI RIBNICA ZA LETO 1975

(Izveček)

UVOD

Izhajajoč iz osnovnih programskih ciljev, ki smo si jih postavili v letu 1974, ko je bilo telesnokulturno področje prvič vključeno v proces družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja, lahko ugotovimo, da je bila večina nalog izpolnjena.

Tako se je povečala množičnost v telesni kulturi za skoraj 8%. Začela se je izvajati vrsta nalog, ki so pripeljale do drugačnega odnosa in vrednotenja telesne kulture v našem družbenem življenju, do drugačne vsebine dela in do drugačnih, boljših odnosov znotraj same telesnokulturne sfere. Posebno velik poduharek je bil dan množičnim akcijam, saj se je na primer samo pohoda „Po poteh spominov in tovarištva“ udeležilo 378 pripadnikov telesnokulturnih organizacij iz krajevne skupnosti Ribnica, kar pomeni skoraj 16,6% vsega tu živečega prebivalstva.

Največje težave nam je prizadevalo pridobivanje novih telesnokulturnih strokovnih kadrov. V tem pogledu bo potrebno nadaljevati in še povečati vsa prizadevanja. Dani so vsi pogoji, da se pridobijo strokovni kadri, o čemer bomo še posebej govorili. Vsekakor bodo v programu za leto 1975 v ospredju predvsem množičnost, kvaliteta in ukrepi za zgraditev oziroma popravilo najpotrebnejših telesnokulturnih objektov. Torej bomo v programu za leto 1975, kakor tudi v srednjeročnem načrtu 1976 do 1980 posvetili vso pozornost:

- množičnosti,
- športni rekreaciji,
- vrhunskemu oziroma tekmovalnemu športu,
- telesnokulturnim strokovnim kadrom in
- prepotrebni telesnokulturnim objektom.

A. MNOŽIČNOST

Množičnost bomo razvijali predvsem v vzgojnovarstvenih ustanovah, v vzgojno-izobraževalnih zavodih in v specializiranih telesnokulturnih organizacijah, kakor tudi v vseh ostalih družbenih organizacijah in krajevnih skupnostih tako, da bomo zagotavljali vse možnosti in pogoje za telesnokulturno dejavnost, korektivno vadbo in športno rekreacijo ter načrtovali posebne množične akcije, kot so:

- spomladanski krosi ob proslavi dneva OF,
- pohod ob žici okupirane Ribnice ob 30-letnici njene osvoboditve,
- tek po ulicah Ribnice ob dnevu zmage,
- pohod „Po poteh spominov in tovarištva“ ob 30-letnici osvoboditve Ljubljane,
- letni nastop pionirjev in mladine osnovnih šol in partizanskih društev,
- kolesarske izlete in tekmovanja,
- akcije „Naučimo se plavati“,
- in sploh množična mobilizacija naših občanov pod geslom: „Hodi, teci, plavaj, kolesari, smučaj in streljaj!“

Z vsemi močmi bomo še nadalje skrbeli za telesnokulturno dejavnost predšolskih otrok in razvijali tudi družinsko rekreacijo in športno aktivnost. Pri šoloobveznih otrokih bomo morali utrjevati telesnokulturne navade, tako da bo telesno razgibanje postalo otrokova potreba. Še posebno bomo pospeševali aktivnost ŠSD in si prizadevali, da se le-ta organizirajo po ustavnih metodah in čim boljšem delegatskem sistemu.

Zaposleni v organizacijah združenega dela bodo imeli razne možnosti za rekreacijo najrazličnejših tipov in za razne tekmovalne sisteme, predvsem delavske športne igre. Predočili bomo organom samoupravljanja in drugim vodilnim organom, da so zdravi, razviti in močnih člani delovne skupnosti bistven pogoj produktivnosti, delovne sposobnosti, obrambne moči, vzdržljivosti in ne nazadnje ekonomičnosti. Tako naj bi ti spremenili svoj odnos do telesne kulture in bolj spoznali ustavno določilo, da je telesna kultura pravica, pa tudi dolžnost slehernega delovnega človeka in občana.

Zato je potrebno še naprej ustvarjati možnosti za udeleževanje v telesni kulturi čim širšemu krogu delovnih ljudi in občanov, zlasti mladini, in uveljavljati ter razvijati take samoupravne odnose, ki bodo telesni kulturi zagotovili obstoj in pravico do razvoja.

Še naprej se bomo trudili z nadaljnjim ustanavljanjem samostojnih strelskih družin, šahovskih aktivov, kegljaških klubov in drugih telesnokulturnih asociacij v organizacijah združenega dela.

Tudi v krajevnih skupnostih bomo morali organizacijsko povezati in v konkretnih normativnih aktih teh skupnosti legalizirati delovanje telesnokulturne dejavnosti.

Vse te akcije, ki so jih dosegli v letu 1974 in predvideli v programu za leto 1975, bomo posebej in podrobneje obdelali in opisali v posebnem biltenu.

B. ŠPORTNA REKREACIJA

Z množičnostjo je nedvomno povezana tudi športna rekreacija. Danes lahko z gotovostjo trdimo, da se vedno večja množica delovnih ljudi posveča vzdrževanju zdravja, ugodnemu počutju, telesni kondiciji in odpornosti. To pomeni, da se ta množica ukvarja s športno rekreacijo posamično ali organizirano, to se pravi množično. Vedno bolj se občuti potreba po zgraditvi TRIM stez v Ribnici, Sodražici in eventualno v Loškem potoku, saj nas na to naganja tudi zdravstvena služba, ki ji manjka tak element pri njeni dejavnosti. Žal zaenkrat še ne moremo urediti lastniških odnosov. Posebno skrb bomo posvetili tudi takim rekreativnim dejavnostim, kot so: srebrni čevljiček, trim značka, razni planinski pohodi, izleti in drugo.

TTKS Ribnica bo pospeševala telesnokulturno dejavnost oziroma športno rekreacijo tudi pri drugih nespécializiranih družbenih organizacijah, kolikor se te ukvarjajo tudi s posameznimi panogami telesne kulture. Te organizacije bi bile v prvi vrsti: sindikalne organizacije, taborniki, planinci, lovci, ribiči,

C. VRHUNSKI OZIROMA TEKMOVALNI ŠPORT

Kot je znano, Ribnica v slovenskem športnem prostoru precej pomeni. V nekaj stavkih lahko navedemo samo nekoliko dejstev oziroma uspehov po športnih panogah:

ljudska tehnika, počitniška skupnost (še posebno učenje plavanja), avto-moto društva in gasilska društva. Seveda bomo morali zahtevati od teh organizacij njihove programe, ki naj bi bili pogoj za prejemanje pomoči.

Še posebno skrb bomo posvetili šolam v naravi in jim materialno pomagali, kolikor bodo v svojih programih upoštevale naša prizadevanja in namene pri razvijanju telesnokulturne dejavnosti.

Tudi vse te dejavnosti, ki jih še posebej zajema športna rekreacija, bomo podrobno obdelali in opisali v posebnem biltenu.

Rokomet je napravil največji razmah. 15-letna tradicija je izoblikovala doslej najboljšo rokometno ekipo v Sloveniji, ki bo prihodnje leto konkurirala za zvezni razred. Ta ekipa je postala splošni idol pionirjev, tako da je že sedaj na osnovnih šolah formiranih toliko ekip, da zanje ne moremo najti dovolj trenerjev. Vsi rokometni delavci delajo iz golega navdušenja, brez povračila materialnih žrtev, ki so jih utrpeli za panogo. V Ribnici je tudi sedež Dolenjske rokometne zveze, ki zajema območje cele Dolenjske od Brežic do Sodražice in od Kočevja do Grosupljega. Ta vodi Dolenjsko rokometno ligo – moške, v kateri tekmuje 14 klubov in Dolenjsko rokometno ligo – ženske, v kateri tekmujejo 4 ekipe. Tudi njo odlično vodijo naši rokometni delavci. Nadalje je v Ribnici sedež zbora rokometnih sodnikov, ki odlično sodeluje na vseh poljih rokometne dejavnosti. Dobro se je začel razvijati tudi ženski rokomet.

Nogomet je druga zelo dobro razvita športna panoga. V občini ima štiri organizirane ekipe. Najboljša tekmuje v I. ligi Ljubljanske nogometne podzveze in je med 12. klubi v zgornjem delu lestvice. V tej ligi tekmuje tudi mladinska ekipa. Dalje sta organizirani ekipe še v Grčaricah in Sodražici, ki pa zaenkrat ne tekmujeta v ligah, temveč samo na raznih turnirskih srečanjih.

Namizni tenis je posebno razvit v Sodražici. Zadnja leta so začeli s to panogo tudi v Ribnici in Grčaricah. Tej panogi bo potrebno več pomoči, da se bo dobro utrdila in organizacijsko usposobila. Kolikor bo možno, bo potrebno oživiti aktivne namiznega tenisa pri mladinski organizaciji, posebno pri tistih aktivih, ki že imajo rekvizite in prostore v organizacijah združenega dela.

Šah je v zadnjem letu napravil velik korak naprej. Šahisti so organizirali pokrajinski turnir in na njem dosegli lepe uspehe. Na turnirju je bil dosežen tudi naziv mojstrskega kandidata, kar je za ribniški šah velik napredek.

Strelstvo se razvija posebno v organizacijah združenega dela, vendar mu bo v bodoče potrebno več pomoči.

Pri nas prihaja v poštev še **partizanski mnogoboj**, za katerega bo potrebno zadolžiti strokovne delavce v partizanskih društvih, in **orientacijski pohodi**, ki so na meji med množičnostjo in vrhunsko vzdržljivostjo ter obrambnim znanjem.

Močan tekmovalni faktor so **šolska športna društva**, ki morajo v prihodnjem letu na vseh osnovnih šolah v občini preiti iz ozkih okvirov „krožkov“ v prava športna društva, dobro organizacijsko utrjena po sodobnih ustavnih načelih in prilagojena delegatskemu sistemu. Prav v tem naši otroci dobivajo prve praktične nauke in izkušnje o našem novem delegatskem in samoupravnem sistemu ter praktično vodilo o izpolnjevanju ustavnih določil.

V našem programu ne smemo pozabiti na 75-letno tradicijo telesne kulture v naši občini, s katero se lahko ponaša le malo občin v Sloveniji. Ta visoki jubilej bo potrebno proslaviti s primernimi dosežki v vseh športnih panogah in ga uporabiti za še večji razmah telesne kulture. Razbiti je treba vse dvome o pravilnosti in koristnosti telesne kulture, se pravi, odnose je treba spremeniti tam, kjer so še zaostali. Nujno je namreč, da tudi v tej zvrsti človekove dejavnosti napredujemo v korak z ostalimi občinami v Sloveniji in si v slovenskem športu priborimo še boljše mesto in ga tudi obdržimo.

Č. KADRI

Kadrovska problematika je pri nas, posebno v naši občini, najobčutljivejša in najzahtevnejša področje. Že doslej je bilo deležno posebne pozornosti, vendar so bili doseženi le skromni

rezultati. Poskušali smo pridobiti nekaj strokovnih kadrov s pomočjo krajših tečajev, vendar nismo uspeli, ker ni bilo za to dovolj zanimanja. Za te tečaje pa tudi ni bilo osebnih ambicij in želja po izpopolnjevanju posameznikov.

Poleg tega glavnega vzroka za naše neuspehe je po našem mnenju del krivde tudi na togih predpisih o nagrajevanju oziroma delitvi osebnih dohodkov. Prav v zadnjem času pa se je to vprašanje le premaknilo z mrtve točke, ko so pri Partizanu Ribnica sistematično določili višino in vire, kakor tudi pogoje nagrajevanja strokovnih kadrov.

Če bodo uredile to vprašanje tudi ostale telesnokulturne organizacije in seveda pravočasno z načrtovanjem zagotovile potrebna sredstva, upamo, da bo v bodoče naše delo lažje in uspešnejše. Zaradi tega obravnavanja menimo, da lahko postavljamo v ospredje vse oblike izobraževanja profesionalnih in amaterskih kadrov in obvezno strokovno izpopolnjevanje vseh profilov delavcev na telesnokulturnem področju, to je predvsem trenerjev, vaditeljev in sodnikov, kakor tudi organizacijskih delavcev.

Če se konkretnje izrazimo: prizadevamo si, da bi šli vsi naši strokovni delavci skozi ustrezne izpopolnjujoče tečaje. Poleg tega želimo usposobiti letos čim več plavalnih vaditeljev, predvsem iz vrst pedagoških delavcev, da bi tako pomagali k čim večjim uspehom šol v naravi.

Za enako izpopolnjevanje strokovnih kadrov se bomo zavzemali tudi pri zimskih športih. Dobro se zavedamo svojega poslanstva. Skrbimo za to, da ne bo v naši občini mladega občana, ki ne bi znal plavati ali smučati. To sta pač disciplini, od katerih je včasih odvisno tudi človeško življenje.

Skrbeli bomo za to, da bo tudi naša skupnost pristopila k družbenemu dogovoru o oblikovanju in izvajanju štipendijske politike z namenom, da bi se štipendirali kadri za potrebe telesnokulturnih organizacij. Tako bomo z vsemi oblikami poskušali odpravljati pomanjkanje kadrov.

D. TELESNOKULTURNI OBJEKTI

Izgradnja objektov za telesno vzgojo, športno rekreacijo in šport ostaja tudi v letu 1975 in gotovo še tudi naslednja leta primarna naloga na področju telesne kulture. Prioritetni so nedvomno pokriti telesnokulturni objekti odgovarjajočih dimenzij, in to telovadnice, plavalni bazeni, strelišča in drugi, ki so že predvideni v osnutku srednjeročnega družbenega plana občine Ribnica za 1973 - 1977.

Srednjeročni program razvoja telesnokulturnih površin predvideva za občino Ribnica povečanje (v primerjavi s popisom iz leta 1970) koristne površine za 1,4 m² na prebivalca, oziroma pridobiti okoli 16,176 m² novih koristnih površin in 0,21 m² na prebivalca, t. j. okoli 1.420 m² pokritih prostorov.

Tako velikega deficita v letu 1975 in še celo do 1977 ne bo možno odpraviti. Možno pa je računati na znatno izboljšano situacijo z izgradnjo družbenega centra v Dolenji vasi v letu 1974, kakor tudi z izgradnjo telovadnice v okviru šolskega športnega centra v Ribnici (z neto površino najmanj 22 X 42 X 8 m, vključno z manjšo študijsko telovadnico in galerijo ter priključenim pokritim plavalnim bazenom z najmanj petimi progami, gospodarskim prostorom in sanitarijami). (Za ta objekt bo možno dobiti kredit iz republiškega kreditnega sklada v višini do 30 % vseh investicijskih stroškov, kolikor bodo sprejete in načrtovane večje dimenzije od normiranih po Zavodu za solstvo SRS.)

Nadalje bi stanje ublažila tudi izgradnja objektov, predvidenih v sklopu doma SLO. To so kegljišče, soba za namizni tenis, soba za šah, soba - strelišče za zračno puško in drugo.

Vprašanje objekta za telesno vzgojo v Dolenji vasi je letos rešeno z izgradnjo DC 16. Zelo vprašljivo pa je vprašanje razširitve oziroma pridobivanja novih prostorov za sekcijo namiznega tenisa v domu Partizan Ribnica. Ta prostor bi se pridobil z manjšo adaptacijo kletnih prostorov pod odrom. Nujno bo napeljati ogrevalne naprave, a k že izdelani instalaciji centralne kurjave bo potrebno povišati dimnik in vkopati rezervoar za tekoče gorivo.

Z izgradnjo, popravilom in obnovo navedenih pokritih površin bi v občini Ribnica telesna kultura v letu 1975 in naslednjih dosegla potrebno normo na prebivalca, katero predvideva republiški načrt do leta 1975.

Med nepokrite telesnokulturne objekte spadajo predvidoma graditve in urejanje naslednjih površin:

- športno igrišče pri šoli na Hribu (s soudeležbo sredstev samoprispevka),
- ureditev obstoječega športnega igrišča na Velikih Poljanah,
- ureditev garderob in atletske steze na stadionu v Ribnici, kakor tudi dograditev eventualnih novih igrišč,
- po sporazumu z zainteresiranimi dejavniki bo zgrajeno in opremljeno odprto strelišče za malokalibrsko in vojaško puško,
- nadaljevati je treba z graditvijo šolskega športnega centra v Sodražici, s tem da se predvideni objekti urbanizirajo innjihova potreba z družbeno presojo verificira,
- dokončati je treba nogometno igrišče v Grčaricah,
- dokončno je treba razčistiti vprašanje odprtega bazena na Bistrici v Ribnici glede na naraščajoče potrebe po učenju plavanja in na dolgoročni razvoj industrije in mesta Ribnice,
- enako je treba v širšem konceptu proučiti možnosti, potrebe in način realizacije zamisli po pok. ing. Stanku Bloudku predvidenega športnega parka v Ribnici, v čigar sestav bi prišel tudi plavalni bazen,
- važno je dokončno rešiti tudi vprašanje „Doma zimskih športov na Gori“,
- končno pridejo v poštev še razni objekti in odkriti športni tereni, ki jih bodo predvidele, programirale in usposabljalne krajevne skupnosti za potrebe svojih občanov in turistov.

ZAKLJUČEK

Izdelovanje posameznih razvojnih programov terja sistematično, strokovno in družbeno presojo in pristop. Za to dajemo ta izvleček iz programa TTKS Ribnica v javno razpravo in upamo, da ga bodo delovni ljudje potrdili in sprejeli za svojega.

IZHODIŠČA PROGRAMA OTROŠKEGA VARSTVA V OBČINI RIBNICA ZA LETO 1975

Naloge s področja otroškega varstva je do sedaj izvajala komisija za otroško varstvo pri Temeljni izobraževalni skupnosti Ribnica. Že v letu 1974 pa bo ustanovljena temeljna skupnost otroškega varstva, kar bo brez dvoma vplivalo na hitrejše in bolj učinkovito reševanje problematike otroškega varstva.

Naloge, ki jih bo v letu 1975 izvajala Temeljna skupnost otroškega varstva, so naslednje:

1. novogradnja montažnega vrtca v Ribnici,
2. vključevanje čim večjega števila otrok v organizirano varstvo,
3. organizacija potujočih vrtcev,
4. subvencioniranje prehrane otrok iz socialno ogroženih družin,
5. subvencioniranje oziroma zagotavljanje sredstev za počitniško letovanje za zdravstveno in socialno prizadete otroke,
6. sofinanciranje sistematičnih predlogov triletnih otrok,
7. soudeležba pri pokrivanju oskrbne cene v vzgojnovarstvenih oddelkih,
8. strokovna služba TSOV.

1. Izgradnja otroškega vrtca v Ribnici

V letu 1975 bomo začeli graditi otroški vrtec v Ribnici, kjer obstajajo največje potrebe po vključevanju otrok v vzgojnovarstvene oddelke. V ta namen se že več let zbirajo sredstva na skladu za otroško varstvo pri TIS Ribnica, ki pa ne bodo zadoščala za celotno investicijo, zato bodo pristopili k tej akciji z vso odgovornostjo tako TSOV kot krajevna skupnost Ribnica, občinska skupščina in vse delovne organizacije, ki so zainteresirane, da se njihovim delavcem zagotovi organizirano otroško varstvo. Programiramo izgradnjo vrtca za 20 dojenčkov in 100 predšolskih otrok, s čimer bi zadostili najnujnejšim potrebam. Sklad krajevnega samoprispevka v krajevni skupnosti Ribnica bo moral nameniti pretežni del sredstev iz samoprispevka za navedeno investicijo, kar je navedeno tudi v programu gradenj iz sredstev samoprispevka. Že v letu 1974 smo z družbenim dogovarjanjem in samoupravnim sporazumevanjem reševali najbolj pereče investicijske probleme, zato je nujno potrebno, da v procesu družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja za leto 1975 upoštevamo tudi izgradnjo otroškega vrtca. Le ob zagotovitvi ustreznih sredstev v občinskem merilu lahko pričakujemo tudi kreditiranje RSOV.

2. Vključevanje otrok v vzgojnovarstvene oddelke

V letu 1975 si moramo prizadevati, da bomo v že obstoječe prostore vključili kar največje število otrok; povečati število oddelkov v Ribnici, v Sodražici in v Loškem potoku pa delovati predvsem v tej smeri, da bodo starši pripravljene vključevati otroke v organizirano varstvo, ker obstajajo prostorske možnosti. Zadovoljivo pa bi se lahko rešila tudi kadrovska problematika.

3. Potujoči vrtci

V sodelovanju s TIS Ribnica in posameznimi krajevnimi skupnostmi bomo v letu 1975 poskusili uvesti potujoče vrtce odprtega tipa v večjih krajih, kjer obstajajo ustrezní prostori. Prav gotovo bomo lahko z minimalnimi sredstvi mnogo dosegli.

4. Prehrana socialno ogroženih otrok

V letu 1975 bomo zagotovili ustrezna sredstva za počitniško letovanje zdravstveno in socialno ogroženih otrok. Več pozornosti bomo posvetili temu, da bodo to pomoč prejeli dejansko tisti otroci, ki so pomoči najbolj potrebni.

6. Sistematski zdravstveni pregledi triletnih otrok

Tudi v letu 1975 si moramo prizadevati, da bodo sistematsko zdravstveno pregledani vsi triletni otroci. Za sofinanciranje pregledov bo potrebno zagotoviti ustrezna sredstva.

7. Pokrivanje oskrbne cene v vzgojnovarstvenih oddelkih

V dogovoru s TIS bo potrebno izdelati merila za pokrivanje oskrbne cene v vzgojnovarstvenih oddelkih. V te namene bo potrebno ponovno izračunati realno oskrbno ceno v vzgojnovarstvenih oddelkih in ustrezno spremeniti družbeni dogovor o financiranju in usmerjanju vzgoje in varstva predšolskih otrok v občini Ribnica.

8. Strokovna služba TSOV

Glede na ustanovitev TSOV bo potrebno zagotoviti ustrezna sredstva za strokovno službo. V dogovoru z ostalimi interesnimi skupnostmi bo potrebno najti najracionalnejšo rešitev v morebitnem združevanju strokovnih služb posameznih interesnih skupnosti.

V letu 1975 se bomo morali lotiti izdelave ustreznih kriterijev za sprejem otrok v vzgojnovarstvene oddelke. Skupaj s TIS Ribnica bo potrebno izdelati konkreten program štipendiranja kadrov, da bomo s pravilno štipendijsko politiko zagotovili kar največ strokovnih kadrov za potrebe celotne vzgoje in izobraževanja.

Komisija za otroško varstvo
pri TIS Ribnica

PROGRAMSKA IZHODIŠČA TEMELJNE SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBTVA RIBNICA ZA LETO 1975

Socialno skrbstvo je dejavnost posebnega družbenega pomena, sistem dejavnosti in ukrepov, s katerimi se na temeljih vzajemnosti, solidarnosti in socialističnega humanizma zagotavlja pomoč ogroženim posameznikom, družinam in skupinam delovnih ljudi in občanov pri njihovem vključevanju v družbeno skupnost in usposabljanju za življenje in delo.

Dejavnost socialnega skrbstva je bila doslej v celoti na skrbi družbeno-političnih skupnosti, ki so to dejavnost tudi redno financirale iz sredstev svojih proračunov. Tudi v naši občini je to dejavnost financiral proračun občine, strokovno in administrativno delo zanjo pa je opravljal oddelek za občo upravo in družbene službe oziroma dva sodelavca oddelka – socialna delavca. Po planu bo iz sredstev občinskega proračuna za leto 1974 potrošeno za to dejavnost okrog din 864.800.—, v kar pa niso všteti izdatki za delo strokovnih in administrativnih delavcev in za materialne stroške poslovanja.

V letu 1975 bo področje socialnega skrbstva prvič vključeno v proces družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Tudi za to dejavnost posebnega družbenega pomena bo ustanovljena do konca leta 1974 samoupravna interesna skupnost – Temeljna skupnost socialnega skrbstva občine Ribnica, ki bo že v letu 1975 prevzela vse naloge s področja

socialnega skrbstva od družbeno-politične skupnosti. Skupščina občine Ribnica je že imenovala Iniciativni odbor za ustanovitev te skupnosti, ki bo do konca leta 1974 pripravil predloge vseh aktov, potrebnih za ustanovitev te skupnosti, in sklical ustanovno skupščino. Preko te skupnosti se bodo v bodoče financirale vse naloge dejavnosti socialnega skrbstva na podlagi delovnega programa, ki ga bodo sprejeli naši delovni ljudje in občani na osnovi vzajemnosti in solidarnosti.

Pri izvajanju nalog s področja socialnega skrbstva so že doslej, bodo pa prav gotovo tudi v bodoče sodelovale razne družbene organizacije (npr. Rdeči križ, strokovna in druga društva), katerih dejavnost je bila delno financirana tudi iz občinskega proračuna, v bodoče pa bo njihovo dejavnost financirala nova skupnost.

DEJAVNOST SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBTVA

Temeljna skupnost socialnega skrbstva Ribnica bo, da bi zagotovila socialno varnost posameznikom, družinam in skupinam občanov, ki jim varnost zaradi različnih vzrokov ni zagotovljena drugače, tesno sodelovala z organizacijami združenega dela, s krajevnimi skupnostmi in z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi v občini. Namen takega sodelovanja je predvsem v tem, da se bodo skupno sprejemali taki ukrepi za zagotavljanje socialne varnosti, ki bodo v največji meri preprečevali nastajanje novih socialnih problemov.

Pri sodelovanju z OZD bo skupnost socialnega skrbstva sodelovala zlasti

- pri proučevanju življenjskega in delovnega okolja njihovih delavcev;

- pri načrtovanju in izvajanju ukrepov za varstvo posebej občutljivih skupin delavcev;

- pri reševanju posameznih obstoječih socialnih problemov.

V sodelovanju s krajevnimi skupnostmi bo skupnost socialnega skrbstva zlasti

- pomagala pri organizaciji in izvajanju raznih oblik pomoči;

- organizirala izobraževanje izvajalcev pomoči;

- spodbujala razvoj različnih oblik prostovoljnih dejavnosti in aktivnosti občanov na področju socialnega skrbstva.

Skupnost socialnega skrbstva bo

- v sodelovanju s stanovanjsko skupnostjo pomagala pri urejanju stanovanjskih razmer družin z otroki, ogroženih družin, invalidov in starih ljudi;

- dodelovala s skupnostjo za zaposlovanje in skupnostjo pokojninsko-invalidskega zavarovanja pri rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in težje zaposljivih ljudi;

- sodelovala z izobraževalno in zdravstveno skupnostjo ter skupnostjo otroškega varstva pri usposabljanju in rehabilitaciji otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju;

- sodelovala z zdravstveno skupnostjo in skupnostjo pokojninskega in invalidskega zavarovanja pri organiziranju nege in pomoči na domu ter zavodskega varstva za stare;

- sodelovala s skupnostjo otroškega varstva pri nameščanju predšolskih otrok iz socialno ogroženih družin v otroške vrtce;

- sodelovala z vsemi skupnostmi tudi v vseh drugih vprašanih svojega delovanja in izvajanja nalog.

DELOVNO PODROČJE SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRBTVA

VARSTVO OTROK IN DRUŽINE:

Nepopolne družine: Skupnost bo nudila pravno in drugo pomoč materam in otrokom, ki so rojeni izven zakona, pri ugotavljanju očetovstva, urejanju varstvin in urejanju drugih življenjskih pogojev (rejništvo, stanovanje).

Družine zdomcev: Skupnost bo pomagala reševati socialno problematiko otrok, ki so jih starši zanemarili zaradi odhoda na delo v tujino.

Skrbnišтво: Skupnost bo skrbela, da bodo otroci, ki so brez staršev, oziroma katerih starši niso sposobni skrbeti zanje, pravno zavarovani s postavitvijo pod skrbništvo.

Rejništvo: Otroci, katerih starši zaradi različnih vzrokov ne morejo skrbeti neposredno za svoje otroke, bodo po posredovanju skupnosti lahko oddani v rejo.

Varstvo otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju: Posebno skrb bodo skupnost in njene strokovne službe posvečale varstvu otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. V zvezi s tem bodo skrbele zlasti za pravočasno izvedbo postopka za razvrščanje takih otrok (kategorizacija), saj je ugotovljeno, da je motenih oziroma potrebnih posebne pomoči in

obravnavate tudi do 5 odst. otrok enega rojstnega letnika. Takim otrokom bo skupnost nudila vso pomoč pri urejevanju življenjskega okolja, šolanja, delovnega usposabljanja in zaposlovanja.

Varstvo vedenjsko in osebnostno motenih otrok in mladoletnikov: Opaža se, da tudi v naši občini narašča število vedenjsko in osebnostno motenih otrok in mladoletnikov, kakor tudi število mladoletnih prestopnikov. Za izboljšanje stanja na tem področju bo skupnost morala poskrbeti oziroma zagotoviti takojšnjo strokovno obravnavo takih otrok in mladoletnikov z uvajanjem novih, že preizkušenih oblik dela s takimi otroki in mladoletniki; v sodelovanju z izobraževalno skupnostjo pa poskrbeti za postopno vzpostavljanje šolskih svetovalnih služb. Z začetkom dela takih služb na naših šolah pričakujemo zmanjšanje števila tako motenih otrok.

VARSTVO ODRASLIH:

Odrasle telesno in duševno prizadete osebe:

Posebno skrb bo morala skupnost posvetiti odraslim telesno in duševno prizadetim osebam. Pri nujenju pomoči bo sodelovala z drugimi pristojnimi skupnostmi, invalidskimi organizacijami in združenji. Zlasti bo skrbela za pregled nad vsemi odraslimi prizadetimi osebam in nad njihovim socialnim položajem in potrebami. Podpirala bo rehabilitacijo invalidnih oseb, delovno usposabljanje, nudila pomoč pri zaposlovanju, sodelovala pri reševanju stanovanjskih vprašanj in skrbela za učinkovito denarno pomoč tistim, ki jim je ta pomoč edini vir preživljanja. Varstvo v družini in v posebnih zavodih za težje prizadete bo poskrbela vsem, ki so tega varstva potrebni.

Družbene denarne pomoči:

Trenutno prejema v občini Ribnica začasno in stalno družbeno pomoč 117 občanov. To so osebe, ki nimajo dovolj lastnih sredstev za preživljanje, nimajo pa tudi svojcev, ki bi jih bili dolžni preživljati. Med njimi je tudi nekaj takih, ki razen družbene denarne pomoči nimajo nobenih drugih virov za preživljanje. 85 takih občanov je tudi zdravstveno zavarovanih tako, da se prispevek za zdravstveno zavarovanje plačuje iz občinskega proračuna. Pričakovati je, da bodo potrebe po podeljevanju družbene denarne pomoči v naši občini še rasle. Narašča še vedno število ostarelih in onemoglih občanov, ki nimajo lastnih dohodkov za preživljanje. To vprašanje bo morala v bodoče reševati skupnost, ki bo tudi določala pogoje za dodelitev take pomoči in izvedla postopek, višina pomoči pa naj bi se določala s samoupravnim sporazumom med skupnostmi.

VARSTVO STARIH:

Po popisu prebivalstva iz leta 1971 je v naši občini že 13,2 odst. prebivalstva starega nad 65 let. Smo občina s sorazmerno starim prebivalstvom. Zato tudi pri nas postaja vse očitnejša potreba po organizirani družbeni akciji za varstvo in pomoč starim. Zato bo dejavnost skupnosti socialnega skrbstva usmerjena zlasti

- v prepričevanje otrok, da morajo skrbeti za svoje ostarele starše, ki so brez sredstev za preživljanje ali pa so osamelci;
- v dodeljevanje družbene denarne pomoči tistim ostarelim osebam, ki so povsem brez lastnih sredstev ali pa jim lastna sredstva ne zadoščajo in ki tudi nimajo svojcev, kateri bi jih lahko preživljali;
- v vključevanje ostarelih oseb v še vedno aktivno družbeno in družabno življenje;
- v organiziranje strežniške pomoči in nege na domu za tiste ostarele osebe, ki želijo še vedno živeti samostojno, vendar jim je potrebna pomoč pri vsakdanjih opravilih, v primeru bolezni in oslabelosti pa potrebujejo tudi nego;
- v napotevanje v splošne socialne zavode takih ostarelih oseb, ki zaradi starosti ali drugih okoliščin ne morejo ali ne želijo živeti same ali v družini.

INVESTICIJE:

V letu 1975 bo dokončana obnova bivalnega objekta za ostarele občane, ki so potrebni domske oskrbe, v Ponikvah. Na osnovi pogodbe med DVZ Ponikve in skupščinami občin Ribnica, Kočevje in Grosuplje so omenjene tri občine prevzele financiranje obnove tega objekta in si s tem pridobile pravico do uporabe ležišč za svoje ostarele, domske oskrbe potrebne občane. Občina Ribnica si bo na ta način pridobila v trajno uporabo 15 postelj. Finančna sredstva v ta namen so prispevali doslej že Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Ljubljana, Sklad za gradnjo in dograditev stanovanj za borce NOV občine Ribnica in proračun občine Ribnica, in sicer v skupnem znesku 430.000.— din. Investicija še ni v celoti pokrita, zato bo naloga nove skupnosti socialnega skrbstva, da zbere manjkajoča sred-

stva na osnovi dogovora z delovnimi ljudmi naše občine. Pri pomnimo naj, da je to edini dom počitka, kamor lahko še pošljamo naše ostarele občane.

ORGANIZACIJA STROKOVNIH SOCIALNIH SLUŽB:

Za strokovno in tekoče opravljanje tako zahtevnih in važnih nalog skupnosti socialnega skrbstva bo potrebno organizirati močno strokovno službo. V strokovni službi skupnosti bodo morali delati vsaj trije socialni delavci, razen teh pa še delavec, ki bo opravljal administrativno-tehnične posle. Težiti pa bo treba tudi k postopnemu zaposlovanju še drugih strokovnjakov.

ZASNOVA

proračuna občine Ribnica in programa družbeno-politične skupnosti občine Ribnica na področju splošne komunalne potrošnje za leto 1975 in o združevanju sredstev za njegovo uresničitev

V letu 1974 je bilo iz občinskega proračuna preneseno financiranje skupne porabe na samoupravne interesne skupnosti. Vzoredno s tem pa obstajajo družbene funkcije s področja dejavnosti državnih organov, ljudske obrambe, delovanje družbeno-političnih organizacij in društev in skupna komunalna potrošnja izven samoupravnih organiziranih mehanizmov. Te funkcije so v pogledu financiranja vključene v proračun družbeno-politične skupnosti, sredstva za njihovo pokrivanje pa se zbirajo iz virov, ki so določeni s predpisi. Ti proračunski dohodki pokrivajo poleg splošne porabe tudi del skupne porabe (splošna komunalna potrošnja), ki se še ne pokriva z izvirnimi viri samoupravnih interesnih skupnosti. Sprememba virov proračunskih dohodkov pa narekuje občini Ribnica taka izhodišča, da je občini zagotovljena v prvi vrsti možnost izvrševati svoje osnovne funkcije ter financirati tiste naloge, ki se po svoji vsebini štejejo v proračunsko obveznost. Predvsem je potrebno iz proračuna pokrivati dejavnost upravnih organov in društev, pravosodja in drugih organov družbeno-političnih skupnosti ter del skupne komunalne potrošnje. Sredstva proračuna za skupno komunalno potrošnjo so v primeru s potrebami nezadostna, zato je družbeno-politična skupnost občine Ribnica prisiljena zbirati sredstva za uresničitev programa na območju splošne komunalne potrošnje za leto 1975.

Program za leto 1975 predvideva asfaltiranje nekaterih cest skozi naselja, gradnjo vodovodov in kanalizacij ter ureditev javne razsvetljave in gradnjo avtobusnih postajališč. Sredstva bi se zbirala iz ostanka dohodka temeljnih organizacij združenega dela in organizacij združenega dela s samoupravnimi sporazumi, sam program pa bo v postopku družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja dogovorjen in ovrednoten. Prednost pri financiranju splošne komunalne potrošnje bodo imele tiste krajevne skupnosti, ki bodo za uresničitev programa prispevale iz sredstev samopriskevka ali iz dodatnega zbiranja sredstev. Sredstva temeljnih organizacij združenega dela in organizacij združenega dela bi se zbirala v taki višini, da ne bi bistveno okrnila akumulacijske sposobnosti gospodarstva v občini.

Program družbeno-politične skupnosti občine Ribnica na področju splošne komunalne potrošnje za leto 1974 je bil ovrednoten na 1.650.000 din in je v skladu s smernicami družbenoekonomskega razvoja občine Ribnica za leto 1974 zajemal gradnjo novega Čevljarskega mostu čez Bistrico z ureditvijo Čolnarske ulice in križišča z Opekarsko cesto, sanacijo zidanega mostu v Ribnici in sanacijo mostu v Rakitnici. Del tega programa, ki se financira po samoupravnem sporazumu iz združenih sredstev TOZD in OZD, je bil za leto 1974 ovrednoten na 500.000 din.

Sanacija zidanega mostu v Ribnici je končana, pričeta pa so tudi dela na gradnji novega Čevljarskega mostu in ureditev Čolnarske ulice s križiščem, vendar zelo neugodne vremenske razmere onemogočajo dokončanje del in pričetek sanacije mostu v Rakitnici.

Tako kot načrtovanje razvoja tudi dogovarjanje o programu dela družbeno-politične skupnosti občine Ribnica na področju splošne komunalne potrošnje izhaja iz potreb in nalog, ki so pred temeljnimi organizacijami združenega dela, organizacijami združenega dela, krajevnimi skupnostmi in občino. Zato je program družbeno-politične skupnosti na področju splošne komunalne potrošnje le orientacijski in so podani samo okvirni orisi. V temeljnih organizacijah združenega dela, organizacijah združenega dela in krajevnih skupnostih bodo med delavci in občani nastali osnovni elementi programa, ki se bodo med seboj uskladjali in izoblikovali v samoupravni sporazum.

Občinska skupščina
Ribnica

„KRKA“ FARMACEVTIKA, KEMIJA,
ZDRAVILIŠČA
NOVO MESTO

išče

OGREVANO SOBO ZA DIPLOMIRANO INŽENIRKO
KEMIJE V NOVEM MESTU ALI V BLIŽNJI OKOLICI.

Ponudbe pošljite v kadrovski oddelek KRKE, Novo mesto,
Cesta komandanta Staneta, 19 a.

SCHIEDEL — YU —

Kamin, dimnik št. 1

v Evropi

PGP

GRADNJA ŽALEC

PROSTO DELOVNO MESTO!

Hotel
Kandija

NOVO MESTO

Zagrebška 2, tel. 22-410,

po sklepu upravnega odbora

razpisuje delovno mesto:

ŠEFA RAČUNOVODSTVA

Kandidati morajo izpolnjevati enega od naslednjih pogojev:

— višja ali srednja ekonomska šola in najmanj 2 leti delovnih izkušenj v računovodstvu ali

— nepopolna srednja šola in najmanj 5 let delovnih izkušenj v računovodstvu, od tega najmanj 2 leti kot vodja računovodstva.

Kandidati naj v svojih vlogah navedejo dosedanje zaposlitve. Želimo, da se poleg tega osebno zglase na upravi podjetja.

PROSTO DELOVNO MESTO!

Odbor za medsebojna delovna razmerja
delovne organizacije za mednarodni transport in
špedicijo OZD EUROTRANS, Ribnica

razpisuje prosto delovno mesto

VODJA GOSPODARSKO-RAČUNSKE SLUŽBE

Poleg splošnih pogojev morajo kandidati izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo srednjo ali višjo izobrazbo
- da imajo najmanj 5 let prakse na vodstvenih delovnih mestih v finančno-gospodarski službi
- da imajo moralno-politične kvalifikacije

Delovno mesto je v filiali Ljubljana.

Rok vložitve pisemenih prijav je 15 dni po dnevu objave.

Ponudbe naj zainteresirani pošljejo na naslov:

OZD EUROTRANS, delovna organizacija za mednarodni transport in špedicijo

Ribnica, filiala Ljubljana, Mestni trg 18

pravi naslov
za denarne zadeve

ker smo naše poslovne enote
prek terminalov povezali
z našim elektronskim računskim centrom,
poslujemo še hitreje, učinkoviteje in zanesljiveje;
zdaj imamo se več časa,
da prisluhnemo vsaki vaši želji

OBVESTILO

O DERATIZACIJI

zastupljanju podgan in miši

Po odloku o splošni obvezni deratizaciji v večjih naseljih občine Novo mesto (Ur. vestnik Dolenjske št. 4/64 in Skupščinski Dolenjski list št. 7/70) bo Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto opravil OBVEZNO DERATIZACIJO (nastavljanje zastrupljenih vab) na območju naselji ŽUŽEMBERK, GOR. STRAŽA, DOLENJSKE TOPLICE in ŠENTJERNEJ v dneh od 5. novembra do 11. novembra 1974. NA OBMOČJU NOVEGA MESTA PA V DNEH OD 13. novembra do 10. decembra 1974.

Točna navodila in opozorila bodo v krajih, kjer bomo opravljali deratizacijo, objavljena na vidnih mestih.

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO

NOVO MESTO

Mej vrti 5, tel. št. 21-253

V MIRNI PEČI VAM NUDIMO

KMETIJSKA ZADRUGA KRKA, NOVO MESTO, EKONOMSKA ENOTA TRGOVINE, PRODAJALNA 8, MIRNA PEČ, IMA NA ZALOGI IN NUDI NASLEDNJE BLAGO:

- KOSILNICE FIGARO Z VOZIČKOM
- KOSILNICE CAP-SPECIAL Z VOZIČKOM
- KOSILNICE SIP-ŠEMPETER M-200
- TRAKTORSKE SEJALNIKE ZA UMETNI GNOJ VIKON
- STROJE ZA SILIRANJE KORUZE
- TRAKTORSKE PLUGE SLANOVAC
- TRAKTORSKE PLUGE IMT
- TRAKTORSKE OBRAČALNIKE FAVORIT STANDARD
- PUHALNIKE ZA SENO EOLO
- SAMONAKLADALNIKE ZA SENO
- TRAKTORSKE PRIKOLICE — hidravlične
- KOTLE ZA ŽGANJEKUHO
- MOTORNE ŽAGE HOMELIT
- MOTORNE ŽAGE STIHL
- ZMRZOVALNE SKRINJE ZS 220
- ZMRZOVALNE SKRINJE ZS 345
- ŠTEDILNIKE VSEH VRST
- TRAJNO GOREČE PEČI EMO 5 in KAMIN Banoviči
- TELEVIZORJE
- SADNE STISKALNICE Z VITLOM
- SADNE STISKALNICE HIDRAVLIČNE
- BETONSKE MEŠALCE 100 l, 200 l
- ŠROTARJE ZA KURUZO
- KOMBINIRKE OSIJEK (za luščenje koruze, šrotanje, skobljanje, žaganje, vrtanje itd...)
- ROČNE SADRARSKE ŠKROPILNICE
- MOTORNE SADRARSKE ŠKROPILNICE STIHL
- KERAMIČNE PLOŠČICE VSEH VRST
- OKNA IN VRATA PO STARI CENI
- VES GRADBENI MATERIAL (zidna opeka, strešniki, cement, apno, betonsko železo, betonske cevi, salonitne cevi, litoželezne cevi, dimniki itd.)
- BOGAT ASORTIMENT TOPLIH PODOV
- ELEKTROMOTORJE
- HIDROFORJE 130-180 l, z eno in trofaznim motorjem
- BOJLERJE
- BRZOPARILNIKE VSEH VELIKOSTI
- NA ZALOGI IMAMO UMETNA GNOJILA ZA JESENSKA IN SPOMLADANSKA GNOJENJA
- DOBAVLJAMO IN MONTIRAMO OPREMO ZA STANOVANJA
- NA ZALOGI IMAMO CEMENT TRBOVLJE
- BOGATA IZBIRA BOMBAŽNIH IZDELKOV IN PLETENIN

— BOGATA IZBIRA MOŠKE, ŽENSKÉ IN OTROŠKE OBUITVE PO IZREDNO NIZKI CENI

NAROČENO BLAGO DOBAVIMO V TREH DNEH. PRI VEČJEM NAKUPU DOSTAVIMO BLAGO NA DOM. OBIŠČITE NAS!

— ZA NAKUP SE PRIPOROČA KZ KRKA, NOVO MESTO, PRODAJALNA 8, MIRNA PEČ, IN VSE OSTALE PRODAJALNE KZ KRKA.

ljubljsanska banka

CEZARJI FRANCA JOZEFA BOLNIŠNICA VEMILJEVIN BRATOV

V okviru prireditev ob letošnjem praznovanju občinskega praznika Novega mesta so odkrili dve spominski plošči: na ginekološko-porodniškem oddelku in na pljučnem oddelku novomeške bolnišnice. Mimo tega so v bolnišnici odprli najmoderneje opremljen rentgenski oddelk s sodobnim rentgenskim aparatom. Novomeška bolnišnica slavi letos 80. obletnico, odkar so v preurejenem gradu Neuhoč ustanovili „Cesarja Franca Jožefa bolnišnico usmiljenih

bratov v Kandiji pri Novem mestu“.

Na tretji strani priloge pišemo pod naslovom OSEM DESETLETIJ POZNEJE o tem, kako so usmiljeni bratje ustanovili eno izmed petih bolnišnic v Notranji Avstriji v tistem času, potem pa pišemo tudi o razvoju novomeške bolnišnice do današnjih dni.

Ob jubileju zato poročamo o zgodovini osmih desetletij novomeške bolnišnice.

SEDEM
ČUDES
SVETA

KAJ JE NOVEGA

GRADOVI IN
USODE
STRUGA

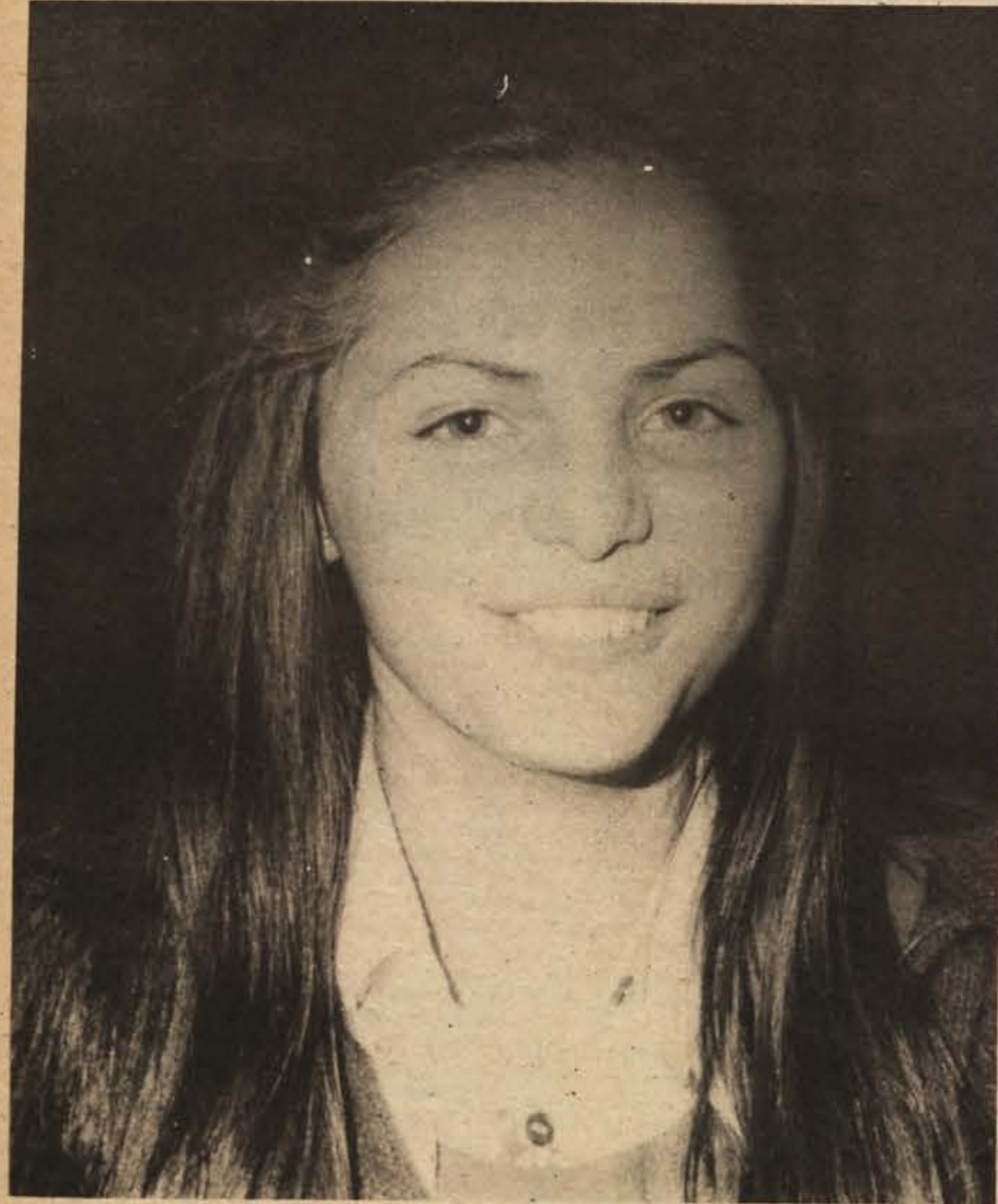
TRDINOVI
NOTESI

KAKŠNO BO VREME? VREME VREME

Kaj so ljudje v starih časih vedeli o vremenu? Kako so se v stoletjih oblikovali pregovori in reki o vremenu, na katere se kmečki ljudje navadno radi zanesejo? Kaj pravi Herschlov ključ, ki temelji na luninih spremembah? Kaj pravijo stare šege, kako so se obnašali ljudje na različne dneve?

O tem bomo odslej pisali na zadnji strani priloge pod naslovom VREME, VRAŽE, ŠEGE, REKI. Danes, ob prvi objavi, napovedujemo vreme po Herschlovem ključu, prinašamo nekaj šeg, ki so bile na Dolenjskem v navadi (ali pa so še) ob dnevu mrtvih in Martinovem, ter objavljamo več pregovorov, ki naj pomagajo iz stoletnih izkušenj ljudem, da bodo več vedeli o vremenu. Opozarjamo, da bo rubrika VREME, VRAŽE, ŠEGE, REKI poslej v vsaki prilogi in da bo vedno govorila o vremenu za dva tedna naprej – od dneva objave.

Smeh in mladost si podajata roki. Lučka Serini, dijakinja iz Novega mesta (Foto: Boštjan Krže)

ČE Z VRATOM NISTE ZADOVOLJNE

Naguban, predolg ali prekratek vrat k lepem obrazu in vpadljivi postavi zares ne sodi, žal pa tudi današnja sodobna medicina ne pozna sredstva, ki bi prekratek vrat podaljšala ali skrajšala.

Gotovo pa je, da svojo napako lahko precej skrijete. Če imate prekratek vrat, nosite samo obleke s koničastimi izrezi, obleke iz enobarvnega ali podolžno črtnega blaga. Vrat optično podaljšajo tudi dolge ogrlice, medtem ko z dolgimi lasmi kratkega vratu ne boste skrile. H kratkemu vratu nikakor ne pada puli ali stoječ ovratnik in tudi ne prebujna frizura.

Predolg vrat zahteva široke vratne izreze, ki segajo lahko vse do ramen, poudarjena ramena in rokave, puli ovratnik ter ogrlico, ki se oprijema vratu. K dolgemu vratu pa so prepovedani globoki izrezi, obleke s podolžnimi črtami, viseči uhani in dolgi, gladki lasje.

Lahko pa je vaš vrat kar pravšnje velikosti, pač pa se na njem preveč poznajo leta. Tudi v tem primeru lahko gube prekrijete s primernim

ovratnikom ali rutico, zavezano okrog vratu. Izogibajte pa se oblek z velikim izrezom, čeprav bi si jih glede na postavo lahko privoščile. Naguban vrat je potrebno

negovati s hranljivo kremo, ki ga masirati vsaj zjutraj in zvečer. Ne pričakujte, da se boste gub na ta način iznebile, pač pa se bodo z vztrajno nego občutno ublažile. Manj bodo vidne.

R. B.

VREČE SO NA OBZORJU

VREČE SO NA OBZORJU

Točno dvajset let je tega, kar smo nosile obleke—vreče in jih kakšno leto zatem zavrgle, misleč, da je za zmeraj. Glej šmenta, dva znana pariška modna kreatorja, Yves Saint Laurent in Hubert de Givenchy, sta obleko—vrečo letos ponovno oživila in jo skušata spraviti v življenje.

Novi val je zatem zajel še Pierra Cardina, in ker so že trije tako znani načrtovalci ženske mode osvojili vrečo, se lahko nadajamo, da bo ta le prodirala tudi k nam.

Supermoderna obleka torej ni valujoča, ampak je krojena kot na primer spalna srajca. Nekateri imajo sedelce, od tam naprej se obleka širi in sega do pod kolena. Rokavi so prav tako široki in se večkrat proti spodnjemu delu še širijo. Skratka, zračnosti taka obleka ne bo pogrešala. Obleka—vreča pa je lahko krojena tudi malo manj široko, ima kratke kimono rokave in večji iz-

rez, da pod njo oblečemo pulover.

Naj takoj poudarimo, da učinkuje vrečasti stil zelo mladostno, nikakor pa si ga ne sme privoščiti, katera ima majhno postavo. To je za večje ženske, ki so tudi sicer zelo moderne, poleg take obleke pa so nujni škornji z visoko peto.

Če se vam pa zdi, da je vreča le prehudo moderna za naše razmere, se lahko prepašete z malo širšim pasom (ti spet prihajajo v modo), pa bo volk sit in koza cela. Obleka—vreča je na pogled res malce nenavadna, ima pa več dobrih lastnosti: skrije drobne napake v postavi, je zelo udobna, nikjer nič ne tišči, pa še ta možnost obstaja, da jo zavoljo enostavnega kroja lahko same naredite. In prve mesece nosečnosti pod tako obleko mimogrede skrijete...

Če se pa že odločite za vrečo, ne pozabite še: dolgi šal in baretka!

ČEVLJI

Model meseca oktobra, pravijo, je črn ali druge temne barve salonar, sicer pa so v modi dvanajstcentimetrske pete in pa pasčki na čevljih. Tudi letošnji škornji imajo zelo visoko in precej ozko peto. To se zelo poda k širokim in daljšim plaščem, vprašanje pa je, kako bi se v takem obvalu obnesla na primer hoja po zasneženi cesti. Sicer pa: za lepoto se vse potrpi...

